КЕНТРАЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Совстен орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | 104 (4395). | ШОАТТА, 29 август 1970 шу. | Мах 2 кап.

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

Болх дIаболабе кийча да

Питалетка тIеххьарча шера кхоачашде дезаш доккхий бехкенашкахь декхараш хьалхашна латт Шелкарча шекар доаккхача завода болхлошна. Паччахьалкхен планах чакхъяккха еза шекарз свекла пхьа миллионе 400 эзари центнер я, хIоьта араяккха деза шекар 98 эзар центнер я. КПСС XXIV-ча съезда къахьегама совгIат кийчдарна кхы а доккхагIа декхараш тIеийцад завода коллективо.

Кердача сезона дика кийчъхьа шоай завод болхлошна. Ремонт с езаш мел хинача участкашкара балхаш чакхдаьккхад. Басараш хьекда, кийчъхьй оборудовани, емкосташ, ерригга механизмаш. Массайолча цехашкара тховвнаш, йинаш тоадаьд. Хьалха дIадахача шерашкa сании хоадаш хапнахьа кийчъхьй шекаре свекла латте еза моттиг, шекара свекла машинашта тIайоттен тIера Iойоахен механизмаш. Лоацца вытча тахан а тIехьа биззача низаца ший болх дIаболабе йиш йолаш я заводa коллектив. ЦхьоалагIча сентябре республикерча шекарболхамашна дина хьалххень шекаре свекла дьачу я ю, чакхъяккха йолаергъа из.

Завода коллектива дукха мероприятеш чакхъяьккхай укх шера арахецача продукце дикали къахьегама оасарлен лакхъяра. Укх шерарча сезона кийчлуча хана сока контрольни фильтрешца механически фильтраша метта цхьаьга керда оттаяй дисковни фильтраш, лоацци вытча цу участкерча кулгашца дош хиннача халача балхашта механизаци яьй. Цу гIуллакхо хинна лакхьергъа арахецача сокий хикал къахьегама оасарле, тоаденнад болхлой хьалаш. Цул совгIа кхычакха балха вахa йиш йолаш мукъалаьннаь 12 болхло. Из механизаци ярах шера кхоергъа 20 эзар сом мах бола материалаш.

ДIадахача шерашка шекаре свекла ходаеча урсашта обдувка ярa лаьха давлени йола дукха IиIлеш хулар. Из хьайе елаш хулар лоьавхарча ТЭЦ-гара, цуьнга дукха мах дIаболар, производстване зе хулар. Цу гIуллакхе дукха укха йир завода специалисташа, инженерно - технически болхлоша, новатораша. Урсашта обдувка еча Iанара метта фох пейда эзаргболаш гIуллакх вIаштIехьдаьккхад цар. Цо шеро 40 эзар тIарга сом пайда бергба паччахьалкхенна.

Конденсатин боахам эргабаьккха тоабаьб, выпарни станцера лаьрхIа керда ши колонка оттаьй цига. Iанарах бизза пайда еш болабаьб, пайда ийиччул тIехьагIа ТЭЦ-е юаа конденсат дIачуухийтаргIолаш гIуллакх вIаш тIехьадаьккхад. Цу мероприятеша а боккха пайда баьб предприятена. Иштта реконструкци яьй завода ремонтниекаша известкови отделенена а. Цо а дикка тоадаьд болхлой хьалаш.

Цхьабакъда, завода болх кердача сезонах ритмичо дIадахийтара кийчо еча, проектах хаьрхIача хьесапе продукци арахецаргIола гIуллакх вIаштIехьдоаккхача цхьадола хоачамбоацараш нийслу хIана а тIехьа. Проектах хIара дийнахьа буса чакхъяха еза шекара свекла 15 эзар центнер я. Цу мощностага хьача хIана ица бац тха, — йоах завода кертерча инженера Радионов Юрий Михайлович. Цуй кертера бахьан да технологически линешка эшаш бола специалисташ тоъаш ца хилар. ХIана цига эшаш ва 25 специалист. Цу гIуллакха хьалхагIе а уйла а яь кийчо яьц завода кулгалхоша, парткийн организаце. Лоацачa хана из а кхыдола а, хоачамбоацараш хIа а даьха цIенхацитта тоабе беза завода болх, проектни мощностах заводо болх бергболаш гIуллакх вIаштIехьдаккха деза.

Кердача сезона завод кийчъеча хьинаре дакъа лаьцад Заврина Абубакара, Цулаев Шарание кулгалдеча ремонтни бригадаша. 20-ча июле чакхдаьккхар цар шоаш ве деааш хиина деррига ремонтни балхаш. Из хул планах лаьрхIачул бутт хьалха. Укх тоадаш доахача хIара сменех нормаш 150—160 процент кхоачашъеш хьинаре къахьийгаа слесараша Сайдуев Эме, Довлетгиреев Султана, Тесаев Шамиля, Лорсанов Райзана, Алиева Нюрас, кхычар.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: вуча ремонтага хьожаш ба слесараш Ш. Тасаевн Р. Лорсанов.

М. Плиева сурт.

ДИКАГIЙОЛА ФЕРМА

Доккхий толамаш эбах укх шера Шелковской районе «Путь к коммунизму» колхозе хьайбаш лелабераша. Колхоза шурий - товарни ферма коллективо хIаьтехьа тIехьхоаченнъей укх шера паччахьалкхенга шура йоахара план. Шера план 800 тонн йолча Даьхен пунте дIачуеннар 900 тонн шура я. Пятилетка укх гIеххьарча шера шоаш тIайийна социалистически декхараш кхоачеш а деш, хьалхарчул дукха дикагIа къахьег шурий-товарни ферма хьайбаш лелабераша. Из дика гучадоаккх укх масалаша: байна 7 бетта хIара шоаш кхоабечь IаттагIара ялкха шура 1937 килограмм я. Из соахкарчул 80 килограмм совгIа я. Доахаигара йоаккхаш йола шура соахк хинначул кийсигча 10 процент тIа а кхеташ 10000 эзар центнерга дIакхьачар. Районе эгара хьалха рапорт делар колхозо паччахьалкхенга шура йоахара яне шера план кхоачашъбй аьлла. Укх тоамаш ше - шегIа яьхинадаш. Доаркаши бажа Iушен хьинаре къахьегарна, ферма коллективе къахьегаш нийса вIаштIехьбаьхарна, детташ дола доакам чуеттадь кхаберна карагIаьяннад уж. Колхоза партийни комитето цахаддаш социалистически яхь йоаржаш шурий-товарни ферма коллектива юкъе. Коллектива хьоахамек даьна дуаш хIара бетта колхозо арадуллача многотиражка тIа. ДикагIйолча доаркана карара-кара iела ЦIе вынисл лу. ХIаьта ях лелаечарна юкъе хьалхара моттиг выкхачуй сейна къахьегама ЦIе байрахх урагIъухийт. ХIара лелабеча IаттагIара 2561 килограмм шура яьккхай доарка Богдев Верас. Еррига но укх шера ший группагара къахкар дIадаьрхIача 35 эзар центнер я. Цунна нийсса къахьегаш ба доаркаш М. Биссенова, М. Волкова. Цар кхоабача хIара IаттагIара яьккха шура юкъера лаьрхIача 2220 килограмм я.

Хьайбаш леладераша шоаш дьалха тIайийача социалистически декхараша а хьена дукха за йоацаш кхы а лакхагIа дола делхараш тIайийца. Ер шу чакхдалалехьа планал совгIа паччахьалкхенга 400 тонн шура йохкаргъя цар.

К. ЭУРАБОВ,
зоотехник.

КАЗАХСТАНА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА КАЗАХСКИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, КАЗАХСКИ ССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совето Казахски Советски Социалистически Республикан Казахстана Коммунистически партен дезача юбилейца — шовзтнъе итт шу дизарца дIайиа моршал а хоат, даькъаш а буц республикина болхлой, колхозой, интеллигенци, беррига къахьегамхой, цар ваьнгадд — коммунистий денал дола отряд.

Сийлахь-воккхача Ленина хьаьчча Коммунистически парте хьалхлеце Казахстана къахьегамхоша къавсамен коталенийи боккха микъ баьб. Революционни да лерхIераш цIеш хиларца ерригача Росса пролетариатацем эггара яьгIа белча ахархашцен вIашагIа а яхийтта, цар хьинаре къавсам латтабаьб социальни къамани низ-Iотнъама вIалхара боалара. Советий Iалдан оттадара тIехьа. Социализм хьальара некьа а баьнна. Казахстана къахьегамхошна советски халкъий дезале йизза йола кортамукъаьла, къамаш социалистически паччахьалкхелла хаьчад, экономикен культурен дегIайоалача доккхий толамаш даьхад. Советски Социалистически Республикий Союз чIоагIъяра юкъа дакъа даьхе лаьцад.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом лаьттача шерашка казахски халкъа хьахьихьар ше боаран баацаш чIоагIа социалистически Даьхенна тешаме хилар. ВIьош заараш бола цун къонгаш мехкарийн горз ба а дала фашизмана дукъал къахьачал делаш тIом беш хилар. Республика къахьегамхоша шеш ихе ца бецо, низ ца кхобеш къахьийгар заводашка, фабрикашка, шахташка, совхозашка, колхозашка, дерригача советски халкъаца цхьйна мостагIе эшаваь йоталe йоаккхаш хилар.

Шовзтнъе итт шера, эрсийн вай Даьхен кхычен халкъий вежараша доача накъостаца согIус а кулцаш, Казахстан чIоагIа дегIайоагIа вай хакара промышленность, геттара дегIабеш юрта боахам бола республика а хиина дIаьттай, Советски Казахстана тахана индустриальни куц-аибат къаоттадер я йоа болен Iаьркан металлурги, машиностроени, хими, ниа бела хIара шахташи разрезаш, мехкадьтта промыслаш, йоккхий электростанцеш.

Мехка производительни низаш дегIадоаладаре тIатIе биззагIа пайда эц республика нохттан чанашкарa дохкеча кхоачалургдоацача тайп-тайпарча рузнъех. Юрта боахама валангара кулцамаш хиларех, цалинени ихнаи лаьтташ карадерзадарах Казахстан мохка хлати хьайбай продукци йоаккха эггара йоккхагIйола моттиг а хинна дIаьттай. ХIанз Казахстан беррига наз дийша бола, школай, лакхарча дешара заведеней, Политехнике институтий, культура кхыча учрежденей шорра ееть йола республика я. Хаддензe лоаххy халкъе материальни хьал. Вежарешка йолча Казахстана карагIдаьннараша дег чуре гIадбуг беррига советски нах, пролетарски революце кхетама творчествага гIоттадаь халкъ материальни духовни вахара деррига доанъошна малагIа панхалонаш йоахалургIолаш да хьаьхенхад.

Казахски ССР къахьегамхой толамаш айхха дувзадена да КПСС денал дола отрядах йолча цхьанна — коммунизм хьальара геттара йоккхий планаш кхоачашеш, казахски халкъа вай Даьхен деррига халкъашцара доттагIаш вежарашка воаду гIуллакхаш чIоагIдаш, республика къахьегамхошта советски патриотизмаи пролетарски интернационализми уйлаца кхетам луш, цар низ общественни производства эффективность лакхъяра, хаьнье боахам дегIаболлабаре тхо шера план кхоачаш хьалха кхоачашъяра тIебарзабеш бокха болх беча Казахстана Коммунистически парте балхаца.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Союза Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совета дег чуре даькъаш буц Казахски Советски Социалистически Республика къахьегамхой деника совгIат— Октябрьски революце орден ялацe, Казахстана Компарте хьалхлеце республика болхлоша, колхозхоша, интеллигенце гIехьа тIайоагIача хана а коммунизм хьальара тIехь хьинаре къавсам латтабергхиларах, Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда керда толамаш даьхан хIамаш карагIдаьннен некъагIоргхиларах тош.

Даькъала хийла Казахски Советски Социалистически Республикан бIубенна коммунизм хьальара накъйа йида цун халкъ!

Даькъала хийла Казахстана Коммунистически парти — КПСС денал дола отряд

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — вай мехка коммунизм хьальара дег уроутарен вIаштIехьдоахарi!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КАЗАХСКИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАНА ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Казахски ССР къахьегамхоша революционни боламе, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце коталo йоаккхача, дунен тIа эггара хьалхара дуккхача къамех латта социалистически паччахьалкхе — Советски Социалистически Республикий Союз чIоагIъеча доккхий денал дола гIуллакхаш дарах, вай Даьхен мостагIашца лоаттадаьча тIемаш тIа турпалал гойтарах, коммунизм хьалъеча толамаш дахарах Казахски Советски Социалистически Республикана Октябрьски революце орден лойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1970 ш. 27 август.

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи

КПСС ЦК Политбюро СССР Министрий Совети хьежай 1970 шера 20 августа Москве хиннача, дотгIала, цхьана гIуллакхаш лелаяра, вIашин накъостал дара хьакъехьарча Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически Консультативни комитета заседане итогий хьакъехьа Советски Союза делегаци бахьа хоамата.

Белгалдаьккхар, — Политически Консультативни комитета заседани доархIамегIараш араххьарча политически проблемаш заталлдаро Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенашта юкъе социалистически позицеш чIоагIъяр дуъа, дунен халкъашта юкъера машари къераизлен чIоагIъяр дуъа лоаттабеча къоргане вейнерий - хьашагIон айхха цхьана деладеш гIуллакхаш хилар цIаьхха а байбаьлай.

КПСС ЦК Политбюро СССР Министрий Советон хьактайналир, СССР-ан ФРГ- енен юкъе дань договор Европера кхехкам кIаьабарав гIуллакхаш лер тIа вахаран болча доархIама совзано паччахьалкхений делегаца дакха мах баре шеш раьза хилар.

КПСС ЦК Политбюро СССР Министрий Советн чIоагIа дег тIайне а. СССР-аи ФРГ-енен юкъе дань договор чIоагIдаларах, европейски кхерамзле вIоагIъяра, белгала аьчча, ерригача Европа, юкъара совещани сийхьаран гульаран тIалерадаь кергi гIаваш даха даьрхIа Варшавски Договора юкъе дакъа лоацараш хиларах Европера паччахьалкхенашта юкъера гIуллакхаш машаре дазара принципий дарда тIа дIахо вегIаладалара доархIаме факторащ хургхиларах.

КПСС ЦК Политбюро СССР Министрий Советон диаза къоабаллир Варшавски Договора Политически Консультативни комитета заседане СССР-а делегаце чакхдаьха гIуллакхаш.

ШИН СМЕНАХ ОАХ ЛАЬТТА

Укх леношка тIатеIIа къахьегаш я Наурски районе «Россия» яхача колхоза боахама коллектив ше тIайийна декхараш кхоачашдара.

Лаьтташ оахаш, хьайбашта докъар IалашдеIш, Iаи кийчо еш ба колхоза къахьегамхой. Болх шин сменах а беш дикка лаьтташ оахаш 27 трактор хул колхоза кхашка. Цьан дийнахь цар оаха лаьтта 130 гектарал совгIа да. Шерра социалистически яхь яржай колхоза бригадашта юкъе, Яхье хьалха латт Минаев Василий бригадир вола коллектив. Кхыча бригадашкарчул дикагIа вIаштIехьдаьа леладу цар кхашкара балхаш.

Планах гурахь ялат дIадеш 4600 гектар лаьтта аха деза бохама механизаторий. ХIаьта хIанзлехьа ьхаа даьннар 3800 гектар да. ХIанзчул тIехьагIа итт ди даьлча гурахь дув ялат дIадера тше кийчо яь бовла дерхI колхозхоша. ДIадe кийчдаь 1300 тонн кондиционни кIи фу латт цар.

Д. ПИЛИПЕНКО.

ТIАДОАГIАЧА ШЕРАРЧА ХЬУВКЪАМА

Укх шера дукхагIа теркам тIабохийт Грозненски районa «Ермоловский» совхоза къахьегамхоша ялат кхедара. ТIадогIача, 1971 шера ялат кхы а дукхагIа чуда бага ба уж. Цу гIуллакха дика кийчо еш ба совхоза шоллагIча отделене механизатораш. Цар лерхI укх гурахь "2000" гектара тIа ялат дIаде. Пухуъа лаьтташ оахаш, дискаш теххадеш, макхаш лоахаш лаьттанна обработка еш ба уж. КПСС XXIV-ча съезда къахьегама совгIаташ кийчде яьржача социалистически яхье хьалха латт трактористаш Ветиханов Сайдулла, Ушаков Ахьмад, Мовлиев Москва. Цу коммунистически къахьегама ударникаша смени норма 5,1 гектар йолча 10—10,5 гектар оах хIаране. Норма совгIа ахача хIара гектарa цхьацца сом лу премена. Цар санна дика къахьег ахача лаьттаншта обработка еш болча Сулеймалов ГIурмала, Муртазалиев Лечас, кхычар. ХIанзлехьа 1650 гектар лаьтта ахад оаха, — яхаш дувц тракторни бригада бригадира нов. Хадиков Вахас, — тIадогIача шера кийчо дика еш ба тха совхоза хьалхарча отделене механизатораш а.

Я. ЦУЕВ.

НАЬСАРЕН КОМСОМОЛА ЮБИЛЕЙ

Самарайнаьх «Электроинструмент» яхача завода клубе ВЛКСМ Наьсарен райкома торжественни пленум хилар. Наьсарен комсомольски организаце 50 шу дизара хетаче яр из.

Укхаза дакъа лоацаш бар къахьегама а тIема а ветераааш, 20-ча, 30-ча шерара комсомольцаш, Сийлахь боккхача Даьй-мехка тIем тIа дакъа лоацаш хинараш, района дикагIбола производственникаш, ВЛКСМ XVI съезде дакъа лоацаш хиина Оздоева Либа, кхыбараш. Пленуме бар Гудермесера, Веданара, кхыча районашкара баьхка хьеший.

Наьсарен районни комсомольски организаце хьабекача накъахъьеш доклад бир ВЛКСМ Наьсарен райкома хьалхарча секретара Барахоев Руслана.

Пленуме къамаьл дир КПСС Наьсарен райкома секретара А. Тугаева, ВЛКСМ обкома секретара О. Маниева.

Комсомола ветеранашта, комсомольски активисташта, производстве хьалха латтарашта комсомольски наградаш елар.

Пленум чакхъяьнначул тIехьагIа пленуме дакъа лоацаш хинараш Долакх-Юрта хиначa тIеу тIа байнача турпалашта оттадаьча памятника хьалхашка зиэй дехкар.

ТУРПАЛА КЪОВСАМЕИ КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМИЙИ АХ БIАЬ ШУ

КАЗАХСТАНА КОМПАРТЕ ЦК-аи КАЗАХСКИ ССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

Доккхен дег гIоздоаккхаш дола цIей денад Сийлахь - боккхача Октябрo кердадаьккхача къаьнача казахски лаьттан тIа. Республика къахьегамхоша вай сийлахь-йоккхача Даьхен дерригача халкъашца цхьана дездеш белгалдоакх Казахски Советски Социалистически Республикан Казахстана Коммунистически партен 50 шу дизар.

Партийни, советски, общественни организацейи Советски Эскара тIемахойи викалаша дакъа а лоацаш Казахстана Коммунистически парте Центральни Комитетен Казахски ССР Лакхехьарча Советен торжественни заседани хилар Алма-Ате 28 августа. В. И. Ленина цIерагIча Дворецa паргIата, хоза кийчъяь зал хьалйизар республика къахьегамхой викалаша — советски Казахстана ах бIаь шера сийлахь истори кхолларараша. Укхаза гулбеннаб советски Iаьдал даьккхараш, шоай турпалча гIуллакхашца тIем тIеи къахьегамен Даьхен сий даьккхараш, производстве хьалхалаттараш, республикера цIи деза нах, Советски Союза Турпалаш, Социалистически Къахьегама Турпалаш.

...Iуйрийна 10 сахьат даьлча хьзала гулбеннараша чIоагIа детташ гIоараш а долаш президиуме моттигаш хьалуви новкъосташа Л. И. Брежнева, В. В. Гришина, Д. А. Кунаева, В. П. Мжаванадзес, Ш. Р. Рашидова, Казахстана партийни, советски организацей кулгалхоша, цIей дездеча баьхкача делегацешта керте латтараша, военачальникаша.

Юххьанца заседани дIайолаеш лоацца дош оалаш КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Казахстана КП ЦК хьалхарча секретара Д. А Кунаева белгалдаьккхар. Казахски ССР-еи республика Компартен 50 шу дизар Владимир Ильича Ленин ваь 100 шу дизача шера дездеш хилар. Цунна, вай баьччанеи хьехархочоаи, цо хьаьнча партена беркал ала дезаш да казахски халкъ шийна карагIа мел даьккхараша ший еррига котталоахи бахьан долаш.

Ленин дег чу волаш, вай Коммунистически партеннe цун денаиеча штаба — Центральни Комитетан гоахьа айхха кхотабенна болаш республикера беррига къахьегамхой бIубенна болх сийлахь - боккхача Ленина хьаьхехача некъагIа, массаьа а доллача хIамаш тIехь а тешаме кхоачашду цар цун сийлахь-доккхa васкеташ.

Укх дезача дийнахь, аьлар Д. А. Кунаева, оаха дег тIара баркал оал ленински Центральни Комитета, Советски правительствана тхоай республика экономикен культурен дегIайоалаяра даим, массе оагIорахьара, мах баь варгвоацаш доккха новкъостал дарах. Оаха эштта дег тIара яхь сийлахь - доккха баркал да шоана, вежарийи йижарийи, эрсий а украинцаш а белоруссаш узбекаш, киргизаш а таджикаш а, туркменаш литовцаш, латышаш а эстонцаш а, азербайджанцаш эрмалой, гуржий а молдаванаш а, татараи башкираш тха халкъа оаш мел дань хIама бахьан долаш!

ЧIоагIа гIаддахан хоахеташ белгалдоакх оаха, вай партен Советски паччахьалкхена, дунен болламе коммунистически болама гIоребаьнна деятель КПСС Центральни Комитета Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев тхоай цIей деча вар.

Зала чIоагIа детташ гIоараш а делаш Д. А. Кунаева Казахстана КП ЦК-ан Казахски ССР Лакхехьарча Советен цIерагIа, торжественни заседание дакъа лоацаш мел барашкара, республика беррига къахьегамхошкара дег тIара моаршал ду Л. И. Брежневга, вежарашха йоаллача советни республикий — Российска Федераце, Украина, Белоруссе, Узбекистана, Грузе, Азербайджана, Литвай, Молдаве, Латве, Киргизе, Таджикистана, Армене, Туркмене, Эстоне, Москвай, Ленинграда, СССР Героашкарча Низий делегацешка а хIаьта нагаш Татарски, Башкирски, Нохч - ГIалгIай, Кара-Калпакски автономни республикай, Оренбургски области викалашка а.

Торжественни заседани хьеладдар хьеккхайнаду. СССР-ен Казахски СССР-ен Паччахьалкхений гимнаш ех.

«Казахски Советски Социалистически Республикан Казахстана Компартен 50 шу» яха доклад яра Д. А. Кунаева, дош лу Казахски ССР Лакхехьарча Совета председателе Ш. Е. Есенова.

Нов. Д. А. Кунаева докладага чIоагIа уйла тIайхийта ладийгIар, деттача тIоараша цкъа санна дукхаза а къахьегIаьхар из.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева. Торжественни заседани дакъа лоацараша ура а гIайтта, чIоагIа, вIаьхдаь гIоараш а детташ тIаэц из.

ГУДЕРМЕ СА КЪАХЬЕГАМХОЙ ТОЛАМАШ

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Гудермесски районан къахьегамхоша, дерригчу советски халкъо санна, чІогІа раьза хилла тІеэйцира партин ЦК-н юльски Пленумо оттадаьа декхарш.

Пленумо баьчча сацаме дог тІоьдаьккхина юрта къахьегамхой. Укх деношкахь шайн низ, хьнар кхо ца деш кхай тІеш фермашкахь болх беш бу.

Районан колхозаша совхозаша республикие эттара хьалха пачхьалкхенга ялат дехка яьннай. Планах йолкха езаш яра 2700 тонна, хІаьта иза плана тІеккхоьчаш а еш 435 тонн ялат яланал совгІа дІачуделар.

ІалагІа хьалаш дика хиннадела районе ялат во хиннадац. Еррига районе дІаяьхбІачаз хІара гектара тІара 21,1 центнер ялат даьккхад. ТІеххдика болх баьб «Октябрь 40 шу» яхача колхозе. Цар 1262 гектар йолчу майдан хІара гектара тІара 31,4 центнер яьккхай. Цу колхозера Алиев Хьамзат бригадир волчу бригадо 310 гектарах хІарние тІара 35,5 центнер хІа даьккхид. СССР Лакхехьара Совета депутата Аасанбиева ЯьугІе кулгалдечча бригадо — 30 центнер. Иштта дика ялат даьккхад «Кавказ» яхача колхозо а. Совхозашта юкъе толаме къаьхьйгад «Новогрозненский» совхоза ялат леладерашна а. Цунна хІара гектара тІара 25—30 центнер ялат даьккхад.

Иштта юкъера лаьохІача шера ялат 39 процент, шекан доккха свекла — 30 процент дегІаденад.

Укх питилетка 4 шера цьаьн гектара тІара ялат 5,4 центнер алсамдаьннад дІаяхьча пятилеткаца ниисдича. Из беркат хьахинад ший хаикаяьа удобренешца кхиш товдарах, оросительни хий деттарах. ДІахо а лаьтта леладара говзал на халдаш лаккъеш ба районан кхашка балхаш дериш.

Ялат лаккхара пхе шера план 104 процент кхоачашъяьй раже. Цул совгІа пачхьалкхенга 5000 тонн ялат доккхарда.

Хьувньам лакхбаа районе керттера лакхар ла. КПСС ЦК юльски Пленумо баьча сацам тІа белгалдаьккхад ялата хьувкъам юкъера лаьохІача беррыгача мохка 4 центнер хІара гектара тІера лаххбела безаш.

Оахо тхоышта хьалхашка декхар оттадаьа ер питилетка чакхйолаш юртбоахама культурий хьувкъам 6 — 7 центнер лаккбе. Из кхоачашхургхилахах тхо тийша да. Дукха ха ялалехьа хІара гектара тІара 27 центнер ялат даккха дага ба кхаш лелайерашь. Цу гІулакхо планал совгІа 10 эзар тонн ялат дурга боахамашта. Из бехктоххаме декхар кхоачашде тора хулийтогІа ставоберташ юкъейолаиво, хий лехкеча лаьттавсхи удобренеш дикагІа найда эаро. Цу гІулакха лаьтта хургба продуктивность лакха йола дуген люцерхи дукхагІа дІаерах. Цудукха кхетта 4 эзар гектарага кхоачаш дугеш, 5 эзар гектар люцерни хІара шера дІае лаьохІад районан кхаш леладеранша.

Дукхалча боахамашка тІеххьарча хана дІае колейш йоккал леш йола культураш. Цу тайпара культураш дІаяж лаьттандира тІерди кІезига йолча кхашка.

Хьайбаш леладерашта а лацлаш шоай декхараш. Укх шера хьалхарча кхх бетта дІаладахача шера цу хаапа ниисдича «Кавказ», «Октябрь 40 шу» яхача колхозий хьайбаш леладераша даьча толамаш 40 процент лаккденнад. Еррига районе хІара Іаттагара йоаккха шура 267 кг тІаккийттай. «Дружба» совхоза хьалха латтача доярашта Ботаева Залпас 1954 килограмм, Арсаменова Маьнис 1870 Бедоева Анмас 1900 килограмм шура кьиххай хІанале. ТІаьйца юбилейна шера шоай декхараш тІеххдоачаьйдара шерра яхь йоаржаний хьайбаш леладераша.

Районан къахьегамхоша дош денах тІаьоагІача шера дуля 9 процент, шура 10 процент дукхагІа кхиха. Из да йиш хургьа детта дойлан, хьаккарч кхоа тІара палаккхаш дебарце. План кхоачаьшьара районан боахамашна хІара шера чуоттаьа дуьаха кхоабарга 300 бежан, 10000 хьехка, 300 эзар кхоа тІара оалхазар.

Хьайбий продуктивность лакхье йиш яц шорте долкьар ца хилча. Цудукхьа «Октябрь 40 шу», «Кавказ», «Дружба» колхозашке Іелашда даьнад гІожа доакьар, хІанз силос йоллаш а а. ХІаьта тІадоагІача Іана дика хийво ю «Новогрозненский», «Джалка» яхача совхозаш а. Доакьар Іалашдара боккха аьттув хургба гураь дийна ялат чуйнача тІехьагІа доккьара дІайнича культурех а. Уж я шоалагІа йийна хьажкІаш. Болхамий партийна организацеша кхетиду хІана къахьешка летта декхараш кхоачашде дукха къахьега дезилга.

Районан политинформатораша агитатораша цхьа пайда шаргболча тайпара КПСС ЦК юльски Пленума материалаша цуйщ дувзиденча дола юрта боахама къахьегамхой декхараш шерра дІаловзийт юрта боахама къахьегамхошта.

Партоэргинизацеш керттера лехкар лаьтта леладечо шензашта порадок яов, техникахь хий дехкеча лаьттахеи бизе найда эцаол, ший хаине эша удобренеш кхашка яххара гІулакхашта дерригІа тІахьожам лоаттабарах латт. ХІара колхоза, совхоза къахьегамхоша кьовсам лоаттабе беза юртбоахама продукташ пачхьалкхенга йоххара планаш кхоачашъяра.

Юрта боахаме Іилма - технически прогресс сихагІе юкъейолаиоаш, нахьа къахьегама говзал лаккъяраш, къахьегам Ікамал лаьдиа тІа баккхирча, совхоза болхлой колхозхойн дисциплина чІоагІъярча хьахургда из деррига.

Районе мел беш бола организаторски, массово - политически болх юртбоахам кху дІахо а детІабоалабаре беш ба.

Парте XXIV съезда вакъадолхаш хІара де ударие де лаьрхІад юртбоахама къахьегамхошта.

Э. ИСАЕВ,
КПСС Гудермесски горкома секретарь.

Черноречье «форда» йисте турбазана лаьрхІа йоккха здани хьалхьеш латт. Вай республике эгера хьалхара я из. Хьал а етте тІера хьайлай из. Отделочни балхаш де дезаш дисад. ЛоархІамегІа, халагІа боле болх чакхбьинабале а дукха кхечинбоцерашн халонаш гІишлошьераша. Бийша ... помещенешка фабрикан кхоле шкафаш оттае езаш яр. Цхьабагада, уж стандартни йоацаш хилара гІишлошьерий шоай кийчье йийбар уж. Цу гІулакхо здани сихагІа хьалхьа ца йоаккхийташ тІехьа тетт. Миччa бесса мара гІулакх ца хилара керда шу хьатІакхачале из здани дистемхке лерхІ цар. ГІишлон участка начальника А. Богатыревa йоах: «Турбазе хьалье зала хІонад аьлча цу проекторІе балхаш эттаре хьалха ду республике. ХІаьта а дог мІинна тІехьамса а ца бола, ца хоер, ца кхетар Іомадеш, дуктІа боалаш къахьег гІишлошьераша. Шоана тийша консна участке хьинар кхедец цар. СМУ-8 доагІболе гІишлошьераш ба укказа къахьегараш.

Вай республике эттара ховагІа хІана ер, яьна, хургьа из хІаьнжа яьнча. 2 блок хургьа цу чу. Цул совгІа здане чу хургьа столови, кинозал, истела тІарча лоэзарашта лаьрхІа зал, 265 сага лаьрхІа медицински пункт. Массаме дика болх бой а царна юкъе а балгалбаха боагІа штукатурий бригадир Сальников Анатолий, штукатураш Пархоменко Вера, Лисковская Клавдия, Мадаев Алексей, плотникаш Моисеев Алексей, Кудашкин Константин, Калиманов Сергей, мастер Тупицын Георгий. Массанел оасарегІа къахьег цар.

СУРТА ТІА: А. Сальников, В. Порхоменко, К. Лисковская, А. Мадаев, А. Моисеев, К. Кудашкин, С. Калиманов, Г. Тупицын.

С. Хугаева тексти сурт.

ПРОЕКТНИ МОЩНОСТАГА КХАЬЧАЙ

КПСС XXIV съезда сийленца накъьбахара социалистически яхь йоаржаьча Н. А. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаша толамца чакхдаьхад централизно - газофракционирующи установка (ЦГФУ) карерзарга дола пуско-наладочни балхаш.

Завода № 8 йолча пеха болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гІулакхерча нaха, иштта завода кхьча дуккхача службаша хьнар кхо ца деш творчески къахьегар бахьан долаш укх шера 18-ча августо проектни мощностага кхаьчай установка. Из хул плана лаьрхІачул дукха хьалха. Технически хьалаша дІа ма дехкара я арахеца продукци а.

Из боккха къахьегама толам боаккхача хьнаре дакъа лаьцад завода новатораша, балха тІа хьалха латтараша С. Родителева, Я. Чеховске, А. Граца, М. Лагадина, М. Бессонова, А. Зенина, А. Шаповалова, кхы дуккхачар а.

Проектах болх бергболаш установка карaерзаьча дика новкъостал дер проектни тоххамен институтий, гІишлошьерийн монтажни организацей коллективаша, «Оргнефтезаводы» Союзни контора болгадаша.

КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъьбахара А. Шерипова цІерагІча Грозненски нефтемаслозавода технологий инициатива хьал а лаьца. Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо социалистически декхараш тІайицад пхе шера план 7-ча ноябре кхоачашье. ЛерхІар кхоачашдергхиларах дог тийша я из.

М. ПЛЮЩ.

ТАТАРСКИ АССР. ХІара денен бийсанен Татаре промыслашкара 273 эзар совгІа тонн доагор кхоач мехкага. КПСС XXIV-ча съезда сийна доккхагІдола социалистически декхараш тІайицад республика мехкдаьтташа. Укх шера пурга цар 100 миллион совгІа тонн мехкдаьтта. Съезда сийна тІайцана декхарий керттерча пунктех цаІ я из. Планал совгІа яккха лаьрхІад црекача доагора 350 эзар тонн попутни газа массехк иттaш миллионаш кубически метраши. Йоккха программа оттаьй объекташта комплекски автоматизаци яра даькъе а. Болх ба болайолийтаргьа 70 групповой автоматизированни установка.

СУРТА ТІА: кердача групповой установка ва Альметьевскера мехкдаьтта доака мастер Зуфар Рамазанов (аьрдакъа) воккхагІвола оператор Расих Ахметшин. Опыт йолча мехкдаьттакхоча кулгалдеча коллективо яр шу хьадоладенча дена планал совгІа «ІаьржагІча доша» 4 эзар горгга тонн еннай мехка. Рационализаторски предложенеш юкъехьера чотех 20 эзар сом кхедина укказа.

Б. МЯСНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИШТТА КЪАХЬЕГ ГІИШЛОШЪЕРАША

Вознесенски газ чакхйоахача завода болх беш йолча объекташта лакха керда корпусаш хьалдеш латт. Цар чу оттаергьа чоалхане технологически оборудовани. «Грозгазстрой» тресте хьалха латтачарех йолча управлене йоккхагІча гІишлон участке хилар тхо укх деношка. Участка начальника Долов Бадруддина дийцар тхона шоашта карагІдаьнначохи де дезачохи лаьца. Дукха балхаш де гІишлошъерий де дезараш. Холодильни блок, сепараце лоха температура йола установкаш хьалъе еза цар.

Парте XXIV съезда сийна хьа доккхагІа дола социалистически декхараш тІайицад гІишлошъераша. Шера задани 30 декабре кхоачаш а еш кхы тІа а 27 эзар сомах пайда яра лерхІ цар. Цул совгІа цу юкъа гІишлон балхашка дІабода мах 0,5 процент лох а беш 1 процент лакхъургьа къахьегама оасарле. Долхача хьоаккхашна хьахьоах цар шоай дош кхоачашдергхилар. ВонхІ бетта задани 140 процент кхоачашъяьй гІишлошъераша. Цунгь хьежжа планах лаьрхІачул 8 процент лаккхьеннай къахьегама оасарле. Кьаьстта дика къахьег Шепель Лидий, Х. Христозова бригадаша. Лидай бригада дераш отделочни балхаш да. Итташ шІераш, объекташ шоай кулгашца хьалха кийчьяьй штукатураша. ХІанз заводоуправлене административно - боахама блок хьоахаш ба уж. Цхьаккха де дІадоадаш цар норма 110 процентал кІезигагІа кхоачашьеш. Съезда сийна хана 8 де хьалха балхаш аха даха дош лоцна цар. Бригадо ударно къахьег Гаргаева Зинаидас, Черновова Маджата, Ведрижева Раис. ХІаьта Лидие шийгаьа хьоххам ийбойт массанега а. Сийлен грамота а луш треста сийлен Доска тІа хьаттехад цуй сурт.

Иштта шийх хиха, дІайха дош оьлийт вов Христозова бригада а. Дукха ха я ца гІишлош еча къахьега. Цу балха йоакха опыт а цуй. Шаккха 135—140 проценташ кІезигагІа норма кхоачашъеш ца кулгалдеча бригада болхлоша. ХІанз цар дьахьу напорни дежо башня. ГрафикагІа йоагІаш хилал хьалха да хьалъь яккха лерхІ нах.

ГІишлош еча ше юкъийт Лебедев Александра бригада. Металлоконструкцейн вІашагІьеккхача яьшкбетонен монтажни балхаш деш а на йист бола коллектив. Лоха температура йолча шоллагІча сепараце установка насосни хархас кийча хІоададлар бригадаша. Кхы мел 230 доацаш кубометр яьшкбетон Іойлла езар. Болхлой боагІ-боагІача дІа а ниисбаь, мел эшар Іалашдир бригадира. Цул тІехьагІа 8 дийнахь бе безаш хинна болх 2 дийнахь биь баьккхар цо. Кхо норма а цо.

Дерригха а де дезача балхех хІанзалехьа 70 процент совгІа даь даьннад участке. Шу чакхдалале хьа напорни дежо хьалъь яккха, электрооборудовани дІаоттайра холодильни подстанце блок кийчье, технологически оборудовани гІалоаттаа фундаменташ йоккха лерхІ участка коллективо. Цу лерхІар кхоачаш а дергда.

В. ТАГУРОВ.

ЦУНАХ ТЕШАМ БА

«Грозэнерго» районни энергетически управлене № 2 йолча теплоцентрала коллективо чІоагІа лоархІаш сийдениц ва электрослесарь - приборист коммунистически къахьегама ударник Степанченко Юрий. 1958 шера дукхьашха балха вера из цига. Юкхьанца ше беш хиина болх чІоагІа чоалхане бар, нагагь а дІамига хьнча а гІалат ваьлча еррыгача предприяте балха тІа хьозаш хила тарлора. Контрольно - измерительни приборашта монтаж а еш, царна наладка еча слесарь волаш болх беш вар из «Кавэнергомонтаж» треста монтажни участке. Ше кхоачашбор бехктоххаме болх хилар кхетадора цо. Электрослесара воа. Степанченко кийчъялло тІеххдика мара хургьан арахйца продукци, — оалаш хох цунца болх беча новкъостаща а.

ХІанз № 2 йолча теплоэлектроцентрале болх бе цунца геттара атта да. ХІана хьалча цо гІулакх деш йола приборашь хьалха дІаялача хана хана цо ше чІешагІа а кхиш кийчъяьъ я. Цо толамца кхиерзаьннай турбинии котельни оборудоване чоалхане схема. Энергосистема автоматике оперегІа, дикагІа вола специалист ва Степанченко Юрий, — йоах цуй йІаккхала контролен автоматикан цеха начальника Н. Е. Кудряшова. Цо гІулакх деш йола участок массаза цІенен дикача хьала тІеш хул.

Дуккхача шерашка иштта хьалкаре къахьегаш хьаворгІаш хилача дувзадена цун къахьегама толамаш белгал а доахаш дукхалла совгІаташ. Сийлен грамоташ тийнай цунна, хІаьта къахьегама книжка тІа дІа я иэдеш яьха баркалаш итташ да. Заводе сийлен Доска тІа хьалтеха доал цуй портрет.

Общественни балха тІа а хьинаре дакъа доал цо. ТЭЦ-а дикагІвола агитатор профсоюза цеховой комитета член ва из.

К. СУРУДЖАНЦ.

ТХЬАМКА ЧУЭЦ

Тхьамка чуэцаш ба укх деношка Нажай - Юрта районе А. Шерипова цІерагІча колхоза къахьегамхой. Планах лаьрхІар цхьан гектара тІара 10 центнер йолча юкъера хьлийцача 20 центнер тхьамка доал царна. Деррига тхьамка дІадийна лаьтта 84 гектар да. Соккарпул 11 гектар дукхагІа кхею из культура боахане укх шера. ХІаьта хьатІадоагІача шера 100 гектарах совгІа хилийта лерхІ уккхаза тхьамка дІадуаш дола лаьтта. Хьинаре къахьегаш ба гектарикаш Ж. Долтмурзиева, Г. Яспукаева, Ж. Шамилева. Цар хІаране 40—45 центнер тхьамка доаккх гектара тІера. Дукха пайда цу колхоза цу культура. Укх шера тхьамках 350 эзар сом пайда эа лерхІ боахаме. Из соахкарчул 135 эзар сом дукхагІа хургба.

К. КАНЗИЕВ,
А. Шерипова цІерагІча колхоза председатель.

ХІАНЗЕХЬА КИЙЧЛУ

КПСС XXIV съезда сийленца накъьбахара А. Шерипова цІерагІча Грозненски нефтемаслозавода технологий болам хьаз а лоацаш доккхий социалистически декхараш тІайІазд № 1 йолча промышленноста гІишлон материалий комбината коллектива. Укх шеба планал совгІа 2 миллион кирпичаш доакха, хІаьта 1971 шера хьалхарча кварталах эквдала совгІа 260 эзар кирпичаш, 3 эзар квадратни метра лаьрхІа 1,3 эзар гипсови плита арахеца, цу юкъа 2,8 процент къахьегама оасарле лаккхъ, аьнна, дош деннад цо. Уж бехктоххаме декхараш кхоачашдеш гураьи Іайе болх бе хала хугадолга кхетадеча комбината кулгалхоша кІанзахьа а кийчъю предприяти цу сезонашка. Дагадеххача хине а цо деш лаьрхІа оттаьча планах цу предприятии гІураш Іаьен сезонашка кийчъяра балхаш. Из дара еррига чакхдаха лерхІа мероприятеш 30 я. Уж мероприятеш комбината массаволча болхлочоа дІайоваьйтай. Предприяте кердача сезонашка кийчъеш болхлошка лизза дакъа лацийтора даьа из. Цтахьа июлен августеи дукха шоай предложенеш замечанеш тийнай цар. ХІаьта уж йоагІача тайпара Іома а яь пайдана яраш белгальяьхай.

ЛаьохІа ремонтно - гІишлон цех я комбинате. Цунна херте латт опыт йола инженер вов. Ефимов. ДукхагІдолча дакъе цу цеха коллективо чакхйоах белгальяьха мероприятеш. Цхьабахьяа, цхьайола мероприятеш чакхьяха низ дІахьачан цеха коллектива. Уж мероприятеш кхьча ремонтно - гІишлон организацешка чакхйоахийт комбинате администраце. Масала, лоабат боахача карьере бола асфальта ниъ коммунальни боахама Министерства наькьийн тІаьйа гІишлон управлене булларгба. ХІаьта гІишлон механизаце управлене новкъостала карьере лоабат боахача экскаватора капитальни ремонт ний. Электропроводашта замыканеш хургйоацаш электропроводка массанахьара къоаІла езар. Шоашта буларгбоамандаь энергомонтажни управлене болхлошка бейт из болх.

Комбината керттерча инженераца яов. Медникова производственни бытовни помещенешка хьожеш чакхъяьлар цо. Нагахь санна берий беш хиннахьа тоаь яьккхиелаче дукха болхлой беренашта юхе цІагІа багІа безаргбар. Цудукьа хьалхарча аргІанне из болх чакхбаьккхар оаха, йоах вов. Медникова. Кеттерча дакъе предприяти кердача сезонашка кийчъяра гІулакх дика лел комбинате. Масала, формовочни отделене тхоа дика тоабьб. ХІана Іай а ьккхи шоллагІча хьалашка царІатта болх бе йиш я коллектива. Иштта дика тоаьй болхлой кийчлуи салоІен помещеща, массанохьара отопительни ... Тумбачкашта, яьшкашта, кхычахьа ахьа бог бола сийрза басар хьекхад. Душевоаш я болх беш.

ЛоархІаме мероприяти а комбината болхлоша шоай пхаьца цІеча ... лаьохІа помещена хьальхо. ЧІоагІа эшаш я из помещенеш, тайп-тайпара общественни кхетама балхьи мероприятеш дикагІа дІакхахьа йиш хургьа яхьалъь яьнча. Цу помещене чу болхлошта предприяте экономикен перспективен Іомаяра шал шера школа хьаелдаргболаш я.

Сушильни цеха конвейерашкара тхоэнаш оІайха хургдолаш гоажеш латт. Цу гІулакха лаьохІа массехк вагон вулканически йокь енай. ШоллагІча сушилке цу тайпара балхаш хьь даьннад. ХІанз газове боахамга хьожаш ба. Вешта аьнча, производственни бытовни помещенешкара газопроводаш тоае езараш тоа а еш дика кийчъяьй. ХІанз бойлераш йІоахьаш я. Цхьабакьда, изоляцийни балхаш чІоагІа ледара ду. Цудукхьа кхьча специализированни монтажни организацешкара болхлой ца бехе баргбоц. ХІаьта отопительни системана шоаш ремонт е лерхІ комбината коллективо.

Коллектива къахьегам лерттІа вІаштІехьдаккхара дакъе чІоагІа лоархІаме да 2 эзар кубически метра кІезигагІа ца хулийташ лоабат кийчбар. Аьхка транспорт йоацаш дисача технологически процесса из сонаш болх з беш продукци арахецара эш из. Іай шийла йолча, лаьтта гІоралаьча хана болх аттагІа буларгболаш карьера участок кІоарта яха, аьнна, оттадаьд. Губрани Іаьна хьалашка болх буларгболаш дукха мероприятеш чакхъяьхай.

Уж лоархІаме мероприятеш чакхьяхаоа цхьана тІаьйца социалистически декхараш а дикагІа кхоачашду комбината болхлоша. Из хьахьоах укх масала. Промышленно - гІишлон материалий продукци арахецара 8 бетта план 18 августа кхоачашъяьй барт болча коллективо.

Дукха дика гІулакхаш карагІдаьннад, боккхий мероприятеш чакхьяьхий комбината коллективо. Цхьабакьда, кхоачашде дезаш хьалхашка латтараш кІезига дац. ХІанзчул тІехьагІа хьу дІахийташ де деза балхаш дукха да. Цхьадараш юкъагІдаха латт нагах. Масала, технологически цехий наІарашт тоае йолаьча йитай. Сушильни камерашка керда наІараш оттае, гипсови плитайн материальни складашта коа наІараш чІогІа еза. Цхьабакьда уж хьае материал яц. Иштта массайолча производственни помещеней оаммаш 30 процент телхай. Комбината кулгалхоша шай них дІакхоачаду предприяте кердача сезонага кийчъяра. Цхьабакьда, промышленно гІишлон материалий управлене новкъостал ца дой даргдац комбината.

С. ЧУХАРЕНКО.

ТОАДЕ ЮРТА БОАХАМА ДЕШ ДОЛА ДОАЛ

«Производстве резервеш пайда эцарга тоадарахи хала боахаче экономе режим чІоагІъяра долла» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо юрта боахама болхлоашта программни документ а хинна дІа эттад. Цудукьа из арадаьнначул тІехьагІа цар экономика чІоагІъяра тІаерзаь йола дукха мероприятеш оттаьй колхозашкеи совхозашкен.

Юрта боахама культурий хьувкъам а доахан продуктивность а лакхъярен царга дІалодар кІезигдарен дешашта санна теркем тІабаьйтар уж оттаеш юкъарчалдоацаш экономика энергйолча резервашта юкъе боаххача лоархІаме долча производстве доал делга вІашІехьдаккхара гІулакхашта а.

Укх шера доалам болаш оттадаьд юрта боахамен промышленностен пачхьалкхен предприятейн организацейн доал ху аппарат тоаярхи административно-управленчески расходаш кІезигагІа дола лош. Алхха вай республика юрта боахама Министерства совхозашка 262 эзар сом районни производственни управленей Министерства кулгалдеча организашка 101 эзар сом ахча ходадьд дІадахача шера административно - управленчески расходаш кІезигъярах. ХІаьта а еррига торонех пайда ийнабац хІанз а. Цхьабакьда, управленчески аппарати производство вІашІехьдаккхари тоадеш де лерхІар палладной расходаш кІезигъелга хинна ца Іеш хаьддача цифранца сихха дІаоалазургдоаош пайда лургболаш дола производствана доал тоаделга а да.

ХІанз укх сахьате республика нхьан боахаме (колхозе, совхозе) юкъера боарам продукцеа реализаци ярахи кхы гІулакхаш дарахи хьатІадоагІача ахчанга диллача хІанз 1,2 миллион сом ба, юрта боахаме пайда эна лаьтташ — 10,5 эзар гектар, дІадув лаьтташ — 4,7 эзар гектар, болх беш бола ваз — 660 саг. Цхьабакьда, деррига боахамаш дац вай цу боареме, цхьадарий ахчан доход 130 эзар сомагара 3,5 миллион сомага кхоачаш я, лаьттаж 0,5 эзар гектарагара 50 эзар гектарага кхоач, болх беш бола нах 100 сагагара 1500 сагага кхоачаш ба.

Республике дуккхаза а уттт боахамаш декьярах е вІашагІтохарах дола дош. ХІаьта уж декьяра керттера бахьан лоархІар цар лостам ба.

Доал дар боахама дерригача довкъошка дикагІа болх байтара тІаерзаьна мероприятей комплексах латт. Цо Іалашде деза социалистически боахама керттера принцип кхоачашьелга — массогга кІезигагІа къахьегами средствашн дІа а йолийташ маккула дуккагІа продукци чуяхьилга. Доал даро чулоаш боахама деча кулгала еррига система, экономически, организационно - административни, социальни, психологически оагІош а тІехьа.

Нах кийчбарах, болхаш тІа уж ниса дІа-юха оттабарах, царна юкъера бувзамех, цар дисциплинахи шоай болх бехктохкаме лоархІарахи тийша да моллагІча гІулакха аьттув балга.

Шеко яц, лаьтташта, производства средствашта, балха низа концентраци яра боарам лакха хилча юрта боахама производства эффективность сихагІа лакхъе йиш хиларах, нагахь санна цунна цхьана производственен къахьегаман деш дола доал тоаделга Іалашдой.

Вай республика юрта боахама Министерства совхозашка гучадаьнна хІана дац боахама эффективность цуй боккхилга дІамигала хьежжа хул ала йиш йолаш.

Масала, укх тІеххьарча 4 шера эттара йоккхагІйолча «Грозненский» совхозо 1977 эзар сом пайда баьб, хІаьта боккха боаччa боахаьо — Наурски племпитомнически совхозо 422 эзар сом пайда баьб, вешта аьнча цу шинна а боахама рентабельность дукха совгІа-эшашагІа йоаш пхьатарра я. ХІаьта боарамга диллача юкъера а аьттув болча хьалашка болх беш а йолча совхозаша зенаш даьд: «Лермонтовский» — 2122 эзар сома, «Экажевский» — 1749 эзар сома, «Джалка» — 1505 эзар сома, «Ермоловский» — 1363 эзар сома, «Горец» — 1246 эзар сома, «Ингушский» — 1087 эзар сома, «Назрановский» — 1030 эзар сома, и. кх. дІ.

Цу тайпара, боахамий рентабельность керттерча дакъе цар боарамах тийша я йоацаш, производство леладеен доал делгеи дикагІа вІашІехьдаккхарая тийша я.

МоллагІча кулгалхочун бера доал дара методаш организационни инструменташ я. Цар Іалашду толамца доал делгеи хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашделгеи. Доал дара методех масса оагІорахьара пайда эцалга эффективно хургдеш доал дара керттера принципаш кхоачашъеш ца хуле: хІаман кхом бор, доал лерттІа вІашІехьдаккхар, боараш тІара ца даккхар, кадданна эргадоахаш тоадар, декхараш тІехь-хьалла доагІ-доагІача хана кхочашдар, и. кх. дІ.

Общественни къахьегама функци халарах тарра доал дешта боахама кулгалхочоа шийн аргІанна массехк функцеш дехьалу: берригача боахамий ду кулгал, экономически служба, оперативни кулгал, специалистий - технологий болх, снабжении сбыти, учетно-счетни болх, административни делопроизводство, кадраш хьахоржара балхаш тІа дІанийсъяри, и. кх. дІ. Доал тоадалара чІоагІа лоархІаме да доал дара техника Іомаяра — доал дара приемаш, стиль, навыкаши технически средствашн (бувзам, диспетчерски служба, управленчески конторски къахьегама механизаци яр) пхьана тарьяр.

Боахамен цун производственни подразделеней боарамга хьежжа доал дара функцешта рационализаци е тІерташ хул организационни структура эргахьккха тоаяра, штаташ лерттІаккхара, функцеш дІа-юха екъера лакьъаца, и. кх. дІ.

ІалагІьмате боккхача лоархІаме да кулгалхойн специалистий квалификаци лакха хилар.

Кадраш хьахаржара гІулакха цкъаза харцахьара уйлаш хул вай: е практика лоархІам чІоагІагІа бу, профессиональни знанеша дер а ца дер а дергда опыта аьнна хеташ, е практически опытах дош хеташ, кулгалхочов образовани хилча кхоачам ба аьнна хеташ. В. И. Ленина белгалдаьхад: «..Доал дара компетентни хила веза, производства деррига дьалаш дизза а ма дарра а ха деза, производства техника йоаза еза цун хІанзарча боарамех»...

Вай колхозийн совхозийн практике укх тайпара, цхьадолча дакъе КПСС ЦК юльски Пленуме а дийца дола кхоачамбоацараш ниисълу: лаккхера дена лоэ кхочалша доагІар дизза хьа ца дехари тІахьожам эсала лоаттабари бахьан долаш къахьегамен производственни дисциплина леха хул мугІарерча болхлойи колхозхойн меттал. Специалистий а а кулгалдеча болхлой а (шоай декхараш кхочаш ца дар, прогулаш яр, балха тІехьабисар, балха бела хана юрта боху мелараш мелар, балха тІа брак яр, и. кх. дІ.); цхьаболча болхлоше шоай декхари бехктохками дицалийтар; социалистически доладама лечнйора аьна, цуй бала ца хилар. Цхьадолча боахамашка административно - управленчески аппарата штаташ шерьяра тІакхуш ба. ХІаьта из бахьан долаш бу ма лу болх тІабожаш хьъасткъаьстача кулгалхошта, специалисташта, гІулакхерча наха, шоай декхараш кхы гІулакх кхоачашдеш бола болхлошта дІатІадеккхарг, цхьан боахаме массехк болхлочо беш бола болх цаІ хул.

Шеко йоацаш да, пхьатаррарча Іалама-климатически хьалашка йолча колхозийн совхозийн балха результаташта юкъе йоккхий башхалонаш хилар производство вІашІехьдаккхарен доал дарен боарамаш бе-бе хиларца мара кхыча тайпара кхетаде йиш ца хилар.

ХІанз цхьадолча боахамаш еннача предложенегІа республика Іомадеш а укх гаргерча хана доккхий доацаеш юкъерчен боахамашка юкъекххургдолаш а да производство шин звенох вІашагІйолилга, вешта аьнча совхозашка отделенеш йоацаш колхозашка комплекси бригадаш йоацаш. Цу тайпара вІашІехьаьккха производствон доал долаш дуккха боахамаш да мехка дуккхача хана де...

Управленчески аппарат 10—15 процент дагагІа хилийтарал совгІа, цо йиш хулийт доакъошта юкъарчил доацаш кулгалдара керттера специалисташ юкъеозва.

А. АВРЯДИН,
Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама Министерства планово - экономически отдела начальник.

50 мехка автостанцешта

Бешха йоккха йоацача Казански автогаражооборудоване завода Татарски АССР столица ерцаш 49 мехко ийеш йола инструментий набораш. Царна юкъе да Швеци, Англи, Франци, Итали санна дола йоккха инструментальни производство йолаш дола мехкаш а. Предприяти «Автоэкспорта» объединена юкъейнкьа а керттерча дакъе автомашинашта ремонт ю инструменташ лоаттаеш а я.

ХІанз заводо арахеш технически гІулакх деча автостанцешта тайп - тайпара 32 комплект. Комплектана юкъе 60 инструмент я.

Иттаза дукхагІа хьайнча а рынкана кхоачам хургбоацаш массе метте селлара чІоагІа хотташ я Казански завода продукци. Завода керттерча инженера хетачох, инструменташ иштта дика лоархІаш хилара майан малагІа де аьлча, из да, уж чІоагІен балха аттен хилар, цу тІа а кхыча мехкашка хьеерал дарегІа а я уж.

Реконструкци е а шерье а лерхІ Казански автогаражооборудоване завод, цуй производственни торонаш дуккха а йоккхагІа хургьа.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 29 август, 1970 шу.

Сиха лелаю поездаш Гудермесе локомотивни депо машинисташа И. Капустинен, В. Боковецен. 7 бIаь килограмм хэзелын доагор яхоалаьд ков. Капустина хьалхарча ах шера.
Шийн гIоннача А. Михеевца 13 беза мухь тIабола поезд дIайигий цо.
СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) пассажирски поезда машинист В. Боковец, машиниста гIоьча А. Макеев, машинист И. Капустин.
Д. Васильева сурт.

ЛОРАЕ УНАХЦIЕНО

ЧУIА МОТТИГ УНАХЦIЕНА ХИЛИЙТАРА

Вай унахцIенонна боккхача лоархIаме да дIагIорц цIена фо. Хьиметтел Iой а хIара дийнахь диазза фо чукхетийта деза чуIеча цIагIа 20 — 30 минута: Iуйрийна — Iуьйрийнара зарядка ялехьа, уIа шьалхадоаккхача хана, дийнахь — делкъейга хIама диччул тIехьагIа, сарахьа — Iодуьшала хьалхагIа. Цхьан фортечкех чудоагIача фоца кхатнеа массе мийиге тIолла чаккдоаккхалургдац фо. Дийнахь цхьа мукъагIа 5—10 минута цIеношкара массехк форточке, кораш, наIераш хьа а дийлле, сквозника фо чуIоалл хкостадар дика доархI. Нагахь санна кхатнера центральна а пишко йIовхал дертIо теле, хьачудена керда фо сихха дIоахлургда. Фо ца кхетача цIагIа дукха ца хьаккхача коота деэбоал, дарра чам бох, белхе кьинар эшалу, цIий кIезигдалара бахьанех цаI хила тарлу. Керда фо къвастта боккхача лоархIаме да беpашта.

Кхатнере унахцIена хьал хилта цу чу йIовхал цIйса доаттанах тийша а да. ЧуIеча цIеношкара эгтара дикагIа бола фе температура + 18—20° С. + 17°С лохаургйоаниш хьежа-деза цунга. Сов лакха температура (21—23°С) хьиметтел Iаш эшалахь а хьашт яц, цо простудах хулаш долча ладара дукьалъотталургйоацаш мелъю сага организм.

УнахцIенон эгтара доархагIа вола моаттагIа — тIунал, из хIана дукха нийсалу кьыьнарча цIеношка, лахьаех дайча цIеношка, ах подвальни долчи чуIеча цIеношка, хIаьта икьаза, нагахь санна белггалара гигиенически бокъонаш лелаеш ца хуле, нерзача цIеношка а. ТIуначa цIеношка сагa цIенохи пехкеки тIоадал дукха а кIезигагIa дIахьаст, ооганизмапарча йIовхала боаоеи талх, хIаьта цо десан жамлоаштен Iотгиьяи бу. Цу тайпача хьалашка дукхагIа хул ревматизм, сахоххача тIерча кхьайн котараш, хьайнор тIадала а, невралги кхета а тарлу.

ТIуналла къовсам лоаттабаза эгтара дикагIа доле гIулакхаш — чуIеча цIеношка баргхьаш ца диттар. Дитта бергхьаш ловъадалийта цига хьал ца уахкар, кхача ца кийчбо. Кухне гарма лу гебнагIа хилийта еза кхыча цIеношта. Iз дича ловхIаме да нерзача дика говьича кхатирашка я, хIана вылча вокх цIеношка дукха я кIезигагIa чуухаргьа Iахарн тайп-тайпара хьежоши. ЦIагIа пкшк йоагае еаш хуле, дийнахь шоала латайча дикагIа я из, кзвал йоаго хIама цкьа яхо тилла йовгечул.

Массехк дош серзалах. Дийнахь массаза а маьлха сердал тоьаш хул, нагахь санна кнта Iоакъаш бIехъенна в архьара кора гаргаю тIакъайла и сис. Цхьабакъда, сайрийнара искусственни серзал кхоачам болаш хила еза, сихха кIаьдлургйоацаш бIарга ца эшалургдоацаш. Истолаш тIа лоаттабелча злеча светильникий ибаждаш лампочкеш тешшыне къайлаяьха хила еза, хIана вылча сов къаьгача лампе серзалено чIоаггIа зе ду бIаргашта. ЧуIеча цIеношкара еррига сердал кхоачам болаш доархI, нагахь санна цIен квадратни метрена 10—15 ваттал кIезигагIа йоацаш сердал кхоаче.

ЦIеношка сийрдагIа хилийтаре пенсхи тховнехи сийрда басараш хьаккар гIойлекатIе да. КIайча бесо цIа сийрдагIа, цIенагIа хетийт, гонахьара хьаьга бесеш кIаьд ду, из баган хьехха цIенош парсIатагIа хет.

Сов къьгача басараша бIаргийн нервни системан гIоарал доаду. Безаме яц, масала, цIе басе хьехкача пенашта шахь вака, Из хьхха метаргда ковлхашкарна цIагIа, коридоашка. Сигал бесса сийна басараш дика зе дийша дадача цIеношка. Баьццара басар эгтара сатемегIа да, цо нервни системана гIойле ю, гIоарал доадайтац, бIаргашта атта да из.

Нигахь санна гигиенически правилаш вай кхоачашйой, вай чуIа цIенош салаIара, балха да чаккдаьначуа тIехьагIа нна юхамеьгаоттадара дика моттиг хургья. Из вай вохо йеза мара дац.

Лор В. ВАСИЛЕНКАЙТИС.
(Санитарни просвещение Центральни Iилма - толлама институт).

ГАЗЕТАШ БУВЗАМА ОТДЕЛЕНЕШКА ДУС

РЕЙД

Ер бархIалагIа бутт ба Наьсар-Кертерча дукхагIа болча подписчикашта наIор тIа почтальон ца вода. Цар шоашта ядаь газеташ, журналаш бувзама отделене истолашта кIал а моттиг йолйолча саьнашка а дада. Орджоникидзера Грозне а дахе, цигара Наьсар - Керте лоагIа, масала, В. Г. Аушеве ше балха йолча издайта «Социалистическая Осетия» яха газета. Бакъда, цох цаI экземпляр цунга дIакхачац ах километр хилла мара гаьна из ца яхе а. 1969 шера арадаьнна «Ловзиин Iуйрех» яхача альманаха бIарча морхI ула складе дом тIа я бижа. Нах оарцаI а бовхаш, почта болх тоалургхиларах тешша бош издайта альманах да из. Укхаза дадена газетийн журналийн цIераш-м ялха а заргваш.

Цул совгIа бетташ дохаш лада укхаза гаьнара а гаргара я хьаькка письмош, открыткаш, телеграммаш, хIана а шоай адресах дIа ца кхоачаш. Нагахь водашвоагIаш почте дIачуэттачоа дIалу, ца воагIе укхаза лада. Иштта Ульяновскора Наьсар - Керте яхача Гаракова Зайнатага I марте дайта письмо хIанз а уллаш да цу отделене. Назранерча 8 июле денача открытка тIа цхьан пенсионерага сиха хьой бричи свидетельство а дахьаш хьо хьа ца воагIе пенси дIадайта йиш дургьац тха, йхьаI дехар ду райсобесо. Из а цига уллаш да. БIарча пачкаш я уж-м. ДIа ца хьош иллача цхьан пачках оаха датарадар 27 письмо, открытка, хьийола почтови переводаш.

Подписчикашкара, хьийолча бахача нахагахьара жалобаш яц, яхаш премеш тел болаш болча почтальонашта. Жалобаш язье а лехкьа а кIорки а дааь Iайна хургбе-ях нах. Бакъда, хIанз ухх левошка лохписка йолаеча юхе дьатIех-м деттаргда цар хIанз йоашце бувзама отделенеша ледалар. Газета, журнал хаде аьхха, хьекхатьян тхона, сенна язду уж, оал наха.

Почтальонаш бац, яхаш, отделеней начальникаш бехказабувларах доалаш дац гIулакх. Письмош тIа штампаш а етташ бухгалтераш санна цига баIа мича бахийтаб уж.

— Хьажал, — шоай почтальона балхара дIавала язъь заявлени хьахьеккар тхога Альтте-Юртарча бувзама отделене начальника ков. Сагоевс.

Почтальон ва 8-ча классе деша варIа кIаьнк Мальсагов. Дешаре шу доалуш из школе юха чувода. ХIана дукха ле йовккхаргья укхаза почтальон вац, яхаш, почта хIа-хьа, на хьош.

МоллагIа хьа е зи укхаза из болх бе, дIа а воалайт цун хьашт долча минота декар воале юха хьа я зи. ШиматтIа лел чIоагIа эшаш бола нах лахара, уж кхетабера, цар сий лаккхара болх. Отделенешка баIараш шоаш яйо из сий дола почтальона цIа.

«Назрановский» совхоза чуйоагIаш мел йолча юрташка царех и Наьсар - Керте а Альте-Юрта отделенецки, бригадашка дIахеха, ча газеташ, журналаш хьаххухь тхона оалаш саг нийслац. Совхой баькъклакрий бригада агронома Абадиев Мударбика аьлар:

— Укхаза со балха веча деиз саго хьадахьаш журнал, газета дайнадац соьа.

Нагахь санна Альте - Юртарча бувзама отделенена ахьан подписчико 21 сом ахча дIа ца лууш хиача суде гIоургхар гIулакх. ТIаккха, оала лакхехьа белгалдаьчча тайпара, подписчика бувзамхошка хIама доаллаш хилча Iинах хацц. Из вай дийцар массел ахча а лена газетацн журналашк яздаьдар укх шера Альте - Юртарча ферма слесара Химиев Хьамбикара. Бакъда, царех цаI экземпляр дIанийсаш ца. Тха рейдови бригада юкъера Абадиев Руслан аз ше общественни распространитель хилара цунга уж яздийтар.

Бехке вар иштта атте корагIаргвоалаш вац «Союзпечать» иш цу аха дер, Альте-Юртарча почте а ца. Абонементни карточкаш мичахьа да хоаш дац, ахча «Союзпечать» кассе дIачудахалде а.

Юрташкарча бувзама отделений начальникаш, почтальонаш бец, яхаш, кхы хIама ца деш баIара гIулакх дIахо да бош йолаш дац. Цар дехкар да фуннагIа дааь а сихагIа подписчикашка корреспонденцин дIакхоачаргйола гIулакх вIаштIехьдаккха. Уж ба цу гIулакха эгтара хьалха оарцаIбала беларш. ТIаккха царна гIо дергаз хIанз цар бехк дIатIабехкарепи а. ВIолла хаза дац юкъ-юкъе юрташка уж газеташ, журналаш дIа-хьа декха пункташ хьаелла. Шен - ваь улицагIа йихача наьха, доагI-доагIача вIашка а декке, кийчлаь газеташ дIа а дехьа нека дIа-хьа дака райза хургйоалаш саг нораваоагIарга почтальон а воацаш уллаш долча аланех кхоалагIа лакха чукъа маза дIалойя. Из проблема дIанаккара ньыкъаш дукха ю. Дог лаьаш вола саг мара хIема эшац. Дукха ба юрташка агитатораш, депутаташ.

Царна а бувзам лоаттабе декхарйIта ба юрташкара бувзамхой. Цар а доккха новкъостал дергда. Цу гIулакха уйла ец цхьаккха а саг вац.

ХIанз-м дIаяккха метаргьа из мелаь.

Ер корреспонденци чакхйоалаш оаха шийга дааь дехар кхоачаш а деш Альте - Юртарча бувзама отделене начальника ков. Сагова телефон техар тхога:

«Аз теххад оаш аьнар. Химиев Хьамбикаре ядаь газеташ гIоайола кхатанцеш лайначара хьаьеалнах. Мой бетта деиз цунна уж дIаккхаьа дезаш дар тхо (цу бетта яздаьд мо уж). ХIанз деиз дIа кхухьергда-ях оаха уж».

ТIаьккха мой бетта деиз цунна дIа ца кхахьача газетий мах бехе волчун алапена тIера хьа а баьхха, чIоагтIа бехказа а ваьна, Химиев Хьамбикара дIабелча фу дар-теш?

«Сердало» газета рейдови бригада: М. Картоев — «Назрановский» совхоза партkома секретарь, Р. Абадиев — «Назрановский» совхоза шофер, общественни распространитель, М. Зангиев—газета собкор.

Тхога язду

ШКОЛАШ КИЙЧА Я

Кастта нердача низаица школе юхабоагIаргба кхиаш каникуланка салоIаш хинна дешархой.

Бокъонца мел эшача хьалашца кийчъяй Грозненски районера Алхан-Калера юкъера школа (директор А. Домбаев). Укхаза дешархой а хьехархой а коллективаша шоай низацца картацта, гIандашта, доскашта ремонт яй, басараш хьехкад, кIир техай, дезача вIнаш техад. Венита аьлча, дешархой тIаьна школе хийтьа ша шн бутт ха я.

Дика кийчо яь укхаза Iаца а Кватирашца, кхатулача хIамаца Iадашйайб хьехархой.

Иштта защитецка кийча я цу куртара-бархIшерара школа а (директор С. Ибрагимов).

Царех дукха тIехье ца юсаш кийчъяй шоай школаш заинтешка Ермоловски бархIшерара школа, катархой сайрийнара школа коллективашца.

Я. ЦУЕВ.

ШОАЙ НИЗАЦА

ВIашш гаьнна вдац ГIулареп Iалхан - Юрти. Цхьабаьтда цу шин юрта юккъе гIолла Iадоргача Шолжа гIа тилла хинна тIий Iодаьар баьше долаш дукха мишь бе базаш хулар гIаллой. 12—15 километр гобоаьхаш автомашинаще дIа-юха кхуьла безаш кулар Ермоловски ДОК-е, совхозе элеваторе, леспромхозе балке бошке нах. Цу гIулакхо бокклой за йоарал совгIа печхаьлакхен по а задоре.

Ермоловски совхоз, ДОК-а, Элеватора, Леспромхоза кулгалхошара гIо а дийха цу зина тIий тилла аьркIар ГIуларерча юртсовета. Духа гIорс эшар 120 метр дIакха тIий тилла. Цу предприятешо гIо а деш юртахоша шоай низаца цхьана чакха тиллар цига тIий. ХIана цу гIа гIолла дIатIех мел эелача сага барчан еа из тиллараьта.

Я. ЯХЬЯЕВ.

КЪАХЬЕГАМ АТТАЧА БАККХАРА

Дукха нерда объектем хьалье уйх фера вай республикерча колхозашка, совхозашка. Иштта Урус-Мартана района «Горец» совхозе ялат чуцача юкъаIхьалкьыйн ЗАВ-20 яха ялат цIеиду пункт. Дийнахь-буссе 30 тонн ялат цIенду цо. Болх бе йоаленяй баьцнех хьоар доаккха АВМ-04 яха витаминни агрегат а. ХIаьта хьажкIаш чучуьа йолаелаьта кийча хургья хьажкIаш фулл йоахо-3 агрегат а.

А.-С. ТАРАМОВ.
Урус - Мартана шртбеххама производственни управление инженер.

ГОВЗАЛ ЛАКХЪЯЬЙ

«Грознефть» объединене Ленина орден лелеча зешара—курсовой комбинате говзал лакхьяра курсаш чакхъяьннай. Лоабята маркхаьга тьожа лаборанташ — коллекторвш бар цига дешаш. Курсашка ледуьгIаш хилар «Старогрознефть», «Малгобекнефть», «Сунжанефть» буруьдеттача контора, «Грознефтеразведка» треста болхлой. Занятеш дIаьхош бор лакха квалификации йола инженераш специалисташ.

Октябрьски тоьхача кIоарга бурун деттача контора лоабеса маркхала лаборатое начальник В. Г. Мартиросова председатель болаш экзамени дIаьеаш хиннача комиссе белгалдаьккхар ладугIаршта кIорага эшаш еша хилар.

М. ЛЕВИН.

Доазол дехьара

ЗАВОД БОЛХ БЕ ЙОЛАЕННАЙ

ВАРШАВА, 27 август. (ТАСС). Кхы цхьакка а шерда президента тIакхийттай польски промышленноста. Городе Ясле (Жешувски воеводстве) болх бе йолаенный полиэтиленовахкьордах IIахьаьаш турбаш еш йола завод. Завода хьалкара продукци — итт атмосфера давленега лаьрхIа тайп-тайпара диаметр бола турбаш кхоачаргья кастта уж оьшача предприятешка. Цун продукцеша юкъе йоаккха моттиг дIалоацаргья [illegible] дуьгалург [illegible].

Судана правительства решенеш

ХАРТУМ, 27 август. (ТАСС). Дерригача частни газеташтен информационни агентстваштен национализаци йрах бола решени вай Судана революционни совето. Из дьахкайкадир 4 тахан радио чу гIолла ше къамаьл деш Судана революционни совета председатела Джафар Нимейре. Частни газеташтен информационни агентстваштен национализаци ирах бола решени вай правительства, аьлар Нимейре, хIана аьлча уж эхкийр англичанаша британски колониализма идеяш йоаржаро а кIезига болча эксплуататорски нахе дьошташ лорадора а.

Судана правительства решени вай хаьийлален суданхи нервора ци еш.

Итале баха нах

РИМ, 27 август. (ТАСС).
1970 шера 1 Май гIаккхочаш Итале баха нах 54 миллионе 383850-а саг хилар, уж хул дIадахача шера цу хана хинначул 330000 саг дукхагIа, яхаш хоам бу статистика Центральни итальянски институто.

КЪАХЬЕГАМИ КАПИТАЛИ

ТАСС корреспондентаца хоам наступлениех, забастовках, маинфестацех, митингах.

Коталонца чаккхьалар итальянски города Латиана, (Лацио яха область) юкъерча «Гульдин» яхача американски компане Шиккан заводе хинна ялх дийнахьара забастовка. Болхлой дукхая баьнабар хьоцар доакххача системанех профсоюзни организаци бокъонаш йолаеш хилараш.

Эквадора эгтара йоаккхагIа йолча города Гуаякиле улицашка аро баьлар кхалнах. Вахара дикагIа доле хьелаш баьхьи къовсам лоаттабеш бола шоай ноарой, ажарий, берригa къахьегамхой хьаьхоаш манифестаци йир цар.

Жужуй яхача аргентински провинце массехк эзар металлурго 24 сахьта йола стачки йир. Аргентина тайп - тайпарча городашка иштта забастовки еш ба почтови гIуллакхоа нах, машинаькъа болхлой, хьехархой, муниципальни тетий болхлой.

Чилийски столица — Сантьяго унахцIено лорайра болхлоша баьбу дувен пpoостариата хьесски фостацех, митингах. ха алапи кIеззига хилараи мехка маьхаш лакхдаларах дуьхьаьра демонстраци йир. Демонстрантишта дукхаь аьнхар полица, цо бIаргех хий доаха газ а хийцар, иодамаш а йиэттар. демонстранташта. Итт саг лацан.

ДийлагIа кIира да Карачерча пакистански машинаш еча заводе болхлоша забастовка лоаттаю. Завода профсоюза секретарията аьнар, къахьегама хьелаш товдара, ахча луш отпуск ядара, медицински гIулакх дедга вIацтIехьдаккхара шоаш дIадехарш кхочушдеха забастовка лоаттая лерхIаш ба болхлой.

Шоай бокъонаш лорае а мархаш лакхдаларе дуьхьаденна бевза алапи лакхдайта а лерхIаш ба французски машинаькъа болхлой. Цунах язду парижски «Юманите». Балха алапи лакхделага цхьана хьадехаргдолаш кхана профсоюзни федерацешца юкъара лерхIаш я машинаькъа болхлой федерации.

ОБЩЕСТВЕННОСТЬ КХЕРАШ Я

ТОКИО, 27 август. (ТАСС). Укх деношка США доазол дехьерча тIена декхарашка хьожача сенатски подкомиссе арадаьхача, дIадахача шера ноябрь бетта Вашингтоне кулгаш яздаь цхьана яь японо - американски коммюнике кхы тIа йоахийтача документаша Японе дукха нах кхерабаьб.

Цу документаш тIа гуш да, йоах социалистически парте заявлене тIа, 1972 шера Окинава яда гIайре Японена юхадIаеннача тIехьагIа нагахь санна вIашь моттиг хуле ВIашагIкхийттача Штаташта цу гIайре тIа ядерни герз оттале мукъалургхилар. Цу документаша теша ду японски правительство ядерни йоацача политика принципаш тIара йоалаш хилара. ДIахо заявлено тIа йоах, сенатски подкомиссе документаша Къилбехьек Корея «кхерамаза хьаллацара» Японе лоархIам болгалбоаккхаш хилара факто хьахьокх Японе шийн территоре тIара дар меттел Окинава тIара а американски эскар дIатIадехийта японски правительство раьза хилар.

КПЯ заявлене тIа белгалдоаккх, хIанзалца къайлаха лоаттадай японо - американски «секретни соглашене» кхераме гIулакхаш сенатски подкомиссе документаша хьадойташ хилар.

Из дош массеа оагIорахьара дувцара парламента аргIацара йолиц сесси гулъеле хьадийкал Японе Компарте. Из дIадехаш йола решени тIанийкай иштта социалистически партеи Комэто партеи а.

Аьл-дитт дувцарах эккхаваьв

ДЕЛИ, 25 август. (ТАСС). Индийски правительства дIадийхад Инде ше беш бола болх Би-Би-Си яхача радиовещательни корпораце соцабелга.

Авторитетни нахага гIолла ПТИ яхача агентства белгалдоаккх, из решени Индера вахар харцахьа дувцаш Би-Би-Си аьл-дитт дола программаш телаш хилар Инда правительства Англе правительствага дукхаза дIахайтачул тIехьагIа мара пе хилар.

Би-Би-Си Инде беш бола болх социйтага хьадехарна дувцадена, белгалдаькхад цар гIоазрина, лийски корреспондентага Дональд Робсонага мехкара дIагIо аьнна.

«САТИЙНАЧА» ЛОНДОНЕРА ЗУЛАМАШ

Английски газеташа гIад а дахе веллтох США-е яхача капиталистически мехкашкен зуламаш алсамдуалаш хиларах дола хоамаш, цу цхьан хана Лондон «сатийна», сабаре гор доа аьнна хетадайта а гIотташ. Бакъдар аьлча, теша метовгоолаш да английски столице хула зуламаш Нью-Йорке е Чикаго хулрашта аьттехьа а тара ца хиларах, хIаьта а укхаза а кхы кIезигагIа доацаш шераггаьа шерага алсамдула уж. 1969 шера «сатийнача» Лондоне герз тIа а уттадеш улицашка 2250 герга саг вайхав, баккашка — 17 процент дукхагIа къоал дахдац хьалхагIа дIадахача шерарчул. Герза низаца Лондоне деча къоало шера 1 миллион стерлингийн фунт ду зуламхошта.

Английски столице, вом бу испаниоко, вIаштIехьаьнна массехк банда, е цар шоаех ма аларо, «фирма» я. «Фирмаша вIаштIехьхаш бола операцеш, — язду «Ивнинга стандард» яхача газета, — тIема гIулакхаш санна нийса чакхйоаьх. Массехк тайпара тевкалдаь бокъонца кийчду тIачьхтера гIулакхаш, тIехьашне боалара пайда эц тIехьарна 24 сахьата лоиьаяниа, царц кемерни укхаш тIноттаньна машинех».

Улицашка нах бошкарашца чIоаггIа яхе баьхааб цIенош довхарош Спайх Лондоне белгалбьякр квартираш йиха 43 эзар моттиг, цу дахьхе 24 эзар чIегаш а хагдеш. Цул совгIа, ийзай 24 эзар тиша. скааа, тайп-тайпара учреждениеш.

Укх тIеххьарча шерашка кхераме чIоагIа дахкхад Лондоне зуламаш алсамдоахаш дола наркотикаш. Кепийоазоне яхачех, миллиони гаьгга наркоман ва Англе. Мехка наркоман вожаро коаагIеьхкахача правительстан парламент хьежийта дIачуенай наркоман йоаржеяа яттуш бакхе тарлуш доле моллагIа а медикаменташ химически средствашла хьаелга а мехка чуккхьаьга а декха шийна бокъо луш йола законопрооект.

Укх тIеххьарча шерашка гучаьеккхай Лондона тайп-тайпарча районашка шийн гIулакхаш деш хинна шиь йоккха гангстерски синдикат. Шерра тайшача балха оффицеш чакхъяьхай синдикатана, шоай гIулакхаш ца дезадеппаршьира чIир а дехаш. Баха нах сов чIоагIа кхерабалара массехк шера цхьанна саго хIама аьнадац гангстерашта дукхьала. Кхиметтел гангстерски синдикатий зуламе гIулакхаш хьагучадаьяча тIехьагIа суде а уж бехне деш хIама оаа тигадац темаша. Iаьдалашта хетачох, цу тайпара йоккхий гангстерски объединенеш ва хIанз Англе. Нагахь санна аьлча я, цар оалар: уж вIалла хинняйи а хац тхона мара кхы хIама дац. Цу цхьан хинна официальне мукIарал деш да. Лондонеи кхыча городашкеи вIаштIехьаьнна бандитий группаш хьашт долча хана ужжаме йола синдикаташ а хинна дIаоьта тазлуш хилара.

Полици алсамъяьккха а зуламашца къовсам лоаттабора технически средсташ эргаьхха тоаь а йоаллашехьа а, зуламех 15 процент мара хьагучадаха вIаштIехьдалац Iаьдалий. Зуламхоех кхоалагIа дакъа — 21 шерал кIезигагIа ха яьйна нах. Моттигерча массехк газета деча мукIаралх, зуламаш алсамдувлара нерттера бехьан — уж да социальни - экономически хьелаш. Квартирашкара хIамаш лочкъеш бохкача лайцача кагийна» нахана мехкарехи дукхе беаш шоай хана дезала торо ца хилар бахьан долаш школа дIаккхесе ба. Царех дукхаи бевал, йера хана дева лочкъорий нахьäе тIа я утте, чIегаш нагдара говзенчаш а хиле дIаболалу.

Зуламаш алсамдувларахи царех полици лоархIа ца юлуш хиларахи вIаштIехьхий къьастта шоай тайпара, белгаларо махках полицейски декхарий кхолхетаьхеш йола «кхерамзле Iалаштйол фирмаш». Царгара новкъостал дехаш хул полицега дуудзахарах хIама хургдац аьнна хеташ бола частни компанеш хьал доли нахи. «Гордиан» яхача газета данесех, цу фирмашка хIана гIулакх деш ба хьалха хинна дукха полицейскаш а шкье болаш 13 эзар хIинн бац аьнна охранникаш. Цар кара я цхо чакх ца бода коопуенш хаггаш долаш йола эзар совгIа автомобиль, 70 коротковолнови радиопередатчик, радиоаппаратура чулатта 800 автомашина, гIулакхе леладу льоракIа Iомадаь 700 гаьга жIали. Цхьабакъда, цу фирмашца деча гIулакхех шерра пайда ийцача а хIама хилале гангстарийн бандатий зуламаш дайделгах. Цудухьа тамаш а яц, цу вай лаьхе йийцача «фирмай» автомобило нагахь йолча хана, масала, банера, 25 эзар стерлингий фунтал дукхагIа ахча кхаьхьаш ца хилар: хьиметтел гонахьа ла а долаш йолча броннирования автомобилана а ахча кхаьхьа кхераме доацаш дац «сатийнача» «сабареча» Лондоне.

В. ОСИПОВ,
ТАСС корреспондент.
Лондон.

Цунах хиннав визза салте

ГIоттаI Казарма цу сахьато дийнъелар. Меттаи гIара сиха гIет салтий, хIачаш гIаьх строера шоай моттигам дIалуш. Эгтара хьалха физзаридкагIа эрайоах шийн завод сержанта И. Никонова. Дукха ха яла-лехе юхабоагIа салтий. Кулгаш дика сихлуча, цар хадай кийчду метташ. Цхьан салтечун неигена юкхе саьа а еша аьлар сержант Никобова:

— Мот дика нийсбаьбац Iа рядовой Виноградов — кIезига ха яьнча тIатох. — хьажа хьай лиралачуи рядовой Гандолова мот иишта нийсбаьб.

Салтечо тоаьу шийгара даьнна «Iадат». УстзагIа йоаттIача тайпара порядок лехаар тийша да командира салташкара дзагIар хьадехаш хиларах, хIаьта салташа шоай декхараш дизза кхоачаш дарах. Тха подразделенерча цу тайпарча салташта юкъе белгала ва Гандолоев Iаббас. Дог гIоздоал тха я сачна бола салтий бIаргабайча. Массаза цIена хул цун обмундировани, юкъах эха тIеллар хьерч, чопилташ дIадоххкилла турган, ншаш къегаш хул, масаза а кхоачашдо устава бокъонаш. Цудухьа ерригача подразделенена хьехаме оттаде метергвола ва Iаббас.

Юкъаьнна, Гандолоев Iаббас роте венача хане, массанешна санна, цунца цхьаьал хилар тха. Тхона ха аайра орке гIулакх до валехьа из фу деш хинна, технике цунан мел дукха еза, шоай хургйолча нервача профессех вонни специальностах цунна фу дов. Iаббаса шийх дийцар долача:

— Ноха - ГIалгIай республикера вена. Вай моттиг я Наьсарой района Яндаре яха юрт. Цу юрта итт класс чаккдачул тIехьагIа заводе аппаратчикалла болх беш хинна. Дезаьза поккхагIа ва. Барт-тайна, къахьегамца оаIуш болаш ба дезаш.

Эскаре гIуллакх де дIаволавенача хьалхарча денокша хьалахьехар Iаббаса къахьегам беза Iомадаь ше хилар. Из хиерап хаоиех. Цхьабакъда эгтара хьалагIа йоакхе техника бIаргайча шийн тоpoнех шекъралаш хилар хьона салте. КIезига дукхе вовIуш хьежар из технике.

ДIаухар доноп. Теоретически занятеш дувцалора практически вараш. Отделене командира блокнота тIа дийнар Iаббаса хола мугIараш: «Техникина «дкьердаhуш оа рядовой Гандолова, физически шра болаши хIамах дика сандеташ ва. Отлменик хила тарлу во».

Эскаре иштта дика гIулакх деча воахъестон кулар Iаббаса шийн мехкарна воахчнун Тахоев Рамзана хьаьинах. Рамзан ва Советски Эскара отличник. Укх тIехьарча хана массехк благодарность рядовой Гандолоевена. Уж ерригаш а дIанхьяй цун служебни карточка тIа.

Дукха хо йоацаш сержанта вIаштагIтехар рота берpига тIемахой. Царна вар Iаббас а. Сердалота аьлар:

— Вай роте традици а хинна дIатттад тIахдине подразделенеха цIи иццара тIехь къовсам лоаттабелга. Вай дIахо хьоргаш эстафета. Укх шера августе дена тIадапгIача шера кIрала ваачачаша чакхйоаккхаргья Ерригоаньни Ленински зачет. Из кетааь я хургйолча 24 съезда. Цун деиуз я: «Ленинее партен гIулакха мутIаьь да вайа. ХIаьта вай комсомольцаш ма дий..

ШоллагIча дийнахь хIара тIемахоро йадор ми-ца тIаьца дехкараш. Бентохкама дар комсомольца Iаббаса декхараш а. Огневой, физически, дукхача када аулам деча герза лийчонах дукхала цхьаьш мара яцар салтечун. ТIехдика йова цунна шийн специальность а. Цо визза кхоачашау эскаре водаш шийна даь хьехар: «Шеннча деттIарен тешамен дехааа. Даьхенна гIулакх иштта ва гIалгIай салте Iаббас. Цунах ловккал де йиш я цун да-ньаьна. Визза вол ва цар кхеьяр. Цох хиннав тIехдика салте.

А. САДОХА,
эскар. подразделене партайни организаце секретарь.

БАЛЕТА САЙРЕ

Цхьан актаг1а латтача балетий сайреца г1иддигар вай Татарера бахкинча вай хьаьшаша. Дукхах му цхьон серахьа вай йиш хилар дог г1оьдовккхаш йолча Ф. Шопена, П. И. Чайковске, М. Равела хозача музыкага ладуг1а.

Стилага, творчески почеркага диллача тайп-тайпанра волча шу кха композитора музыка д1адех музыкальни хореографически тайп-тайнара ше оттавр.

Д1айолалу сайрен йоллаг1а акт — П. И. Чайковске «Франческа да Римини». Оркестраца а спене а вайна гу бокъонца йола искусство. Музыка т1е яьккха сийдахь-воккхача итальянца Алигьери Данте гениальни произведени «Божественная комедия» талант йолча дирижера Фазлуллин Хасбе оттаю зрительни зал карайоадаеш. Музыка еррига сюжетин ситуацеш дика чакхьлар оркестраца някъа а йоахаш.

Кхьча тайнар хила йиш а яра!! Зритель вернга д1ахараводаш йола сюжет я: астаг1а г1уриш Джотто Малатестана язвенчай хоза Франческа. Из ракьза хилийта шийна меттача цо йо! еза вохийт кустаола з1амига сар Паоло. Ше йо! 1ехавраз дехке в вахьна, из шийна еза и яхий, шийга я раьза йоли Франческа бахьан гераз бе а деллий отт Паоло. Тайшаболх боаллача Джоттос набахта вол з1амига сар. Ха т1а латта нах няца а ийше набахта чуйоп Франческа Паоло волча. Шахьа хьегучаьккх Джотто, бе шалта а йоаллаш. В1аши дукха дезаденне з1амига сеги йо1и боабу цо. Ше дагча зуламо тизорвахьх, хьахьалах тукалу Джотто. Цунна ц1анкха дукьалара д1а ца доалаш хьалхашка латт в1аши дукхабезача, мархlалийлахча. ираз долча Франческен Паолон сурт. Из ла ца мога ла Джотто.

Ишта я зритель караверзавеш йола Бокаччо новелла сюжет.

Ше морт кьы боаша мухм болча. зритела дог тохадолийтача Чайковске гениальни музыка нецаонкх лаьуг1аш вар.

Балет оттавча Вл. Шумейкина хьахьекхад ше талант йола балетмейстер хилар, музыка а либретто а шийна к1оаргга йовзаш хилар. Сценически композиции б1убенра къахьга къоастанраз соат1е, цо кхетамца хьагучийоакх халхарашка г1олла х1ара образа психологически оаг1ув.

Довккхал на деш 1еларугвац геттара дика халхаяла харал соаг1а, ше талант йола драматически актриса хилар а хьахьекхача ТАССР халкъа артисткаш Г. Калашниковаз. Цун Франческа цкыза корка, оаг1ув лапа сар воацаш я, цкъаза ший безам бахьан яла кийча йолаш, враз бахьан шийна дукха везача з1амигача сагаца цхьана турпала къовсам лоаттабеш я.

Цун. Калашникова, вяза вола партнер ше хилар хьахьекхар ТАССР халкъа артиста Р. Садыкова ше Джоттой роль ловзаш. Къахьга кхачашйир цо ший парти Паолох латташ эг1апара сиенен.

Ишта дика лайзар Паолой роль ловзаш вола къона артист Рафаэль Ибатуллин а. Из кхоанега дог довхилга йола, талант йола артист ва.

Юххера а вайна гу сайрен кхоаг1а акт — Равель Мориса «Балеро». Из дунен дикаг1а болча дирежерий симфонически программаш холъеш йола тамаше дика музыка.

Геттара дика оаттаяй балет Вл. Шумейкина ший композицера, формага диллача. Балет оттаеш керттера каратl1дьяннар да д1ат1ахьежача из ц1енхашта хилар, из кхоачашьераш эза пружина санна дег чухь кийча хилар.

Геттара дика лайзар Н. Осипин (к1ай барзкъаш дукхла йо!), Г. Калашникова (ц1е барзкъаш дукха йо!). Р. Садыков (1аьржа барзкъаш дукха 1-г1а з1амга сар), К. Гайнуллин. Н. Шакиров.

Вл. ВАЙНШТЕЙН,
Нохч-Г1алг1ай АССР заслуженни артист.

Алевтина Горшкова, СССР спорта мастер, парашютни спорте дуккхаза а СССР чемпионка, парашютни спорте дунен рекордсменка, йоккхаг1йола сержант. Итт шу гаргга ха я Алевтинас парашютни спорт лелаю, 2000 соаг1а чукхоссенний из.

В. Шилкина сурт. ТАСС фотохроника.

ШОАТТДЕН ОАГ1УВ

Шоай г1улакх юкъаг1дитац

Дукха ха йоацаш мола ьга толлдарах д1акъайле да тха района культура Ц1а. Бакъда коллективо цхьа хи дьаккхадан шоай болх ца бен. Х1апэ районе чуйоаг1ача юрташка чакхйоахаш я д1аяхача замах юхедисоча воча г1улакхашта дукьалара сходаш. Х1айхе чакхьлицай уж Центарой, Регіата, Г1ардала, Шаьпа, Занзекъа. Цу х1ара юрт схол чаккйоаллашехьа гулбенгача нахна концерт оттаду культура Ц1ен агитбригада.

Тайп-тайпарех наха сакъердамел я агитбригада программа. Цу юкъе да Къилбасела Кавказа къаьмий иллеш, тайп-тайпара инсценировкаш, дика дукьалара номераш. Х1ьата къаьстта сакъердаме я «Болх ца бечо х1ама даап» яхача делнзаг1а уттаю номераш.

Билала культура ц1еп творчески коллективана юртбоахама къахьегамхой а. Кхашкара балхаш д1адоладелча деиз дукхаза хиний агитбригада коллектив кхашка, фермашка.

Хь. ХАМИДОВ,
Ножай-Юрта района культура отдела заведующи.

ЗАКАРПАТСКИ ЮРТАРА ИТТ 1ИЛМАХО

Укх т1еххьарча ткъа шера кандидатски диссертацеха защита яй Иршава- яхача йоккха йоаллача поселкера, Закарпатьи цьан районни центрера школаш йистехьа хиначи итт саго. Цар юртарча ззар соаг1ча сагах наьераш, лорош, агрономаш, педагогаш хиннаб.

Х1аьта районни халкъа общежитие отдело 1945 шера енизча отчета т1а белгалдоаккхар, Иршаве бахача наьах х1ара шоллаг1вола саг йоазув-лешар ца хоьш хилар. Еррига округе я шар хьехаш университеташ кхо хьехархо а волаш йола бийз йоака юкьера яхьа школаш 32 юкхьанцара школен мара. Х1ана районе я 12 юкъера, 29 бархl шорара, 15 юххьанцара школа, школа-интернат. 2300 з1амигача сагои йоlен образованни из болх бечел юртарчел кагирхой ворх1 юкъерча сайрийнарчеи зарчи школь. Районе голаме къахьегаш ба Ужгородски университет яккха б1аьш нах.

Юрий ИВАНОВ,
АПН корреспондент.

КУСТАНАЙСКИ ОБЛАСТЬ. Лисаковск х1ана укх сакъата болхвой поселок мара яц. Цхьабакъда, цига бахача нах — Лисаковски горнообогатительни комбината горнякаштем г1ишлошъераштем — х1анзла а город я из. Кердача прогрессивни способаг1а хьалъеш латт из. Вареций хьисапере ханна хьадаь г1ирсаш укхазэ дац. Коммунальни г1уллакхий йизза комплекс а йолаш долча дукхаза в1аш1ардаьча чуlача ц1еной микрорайонаш хьалъе болабелар г1ишлошъераш юххьанца дена.

Лисаковск укх т1еххьарча хана Кустанайски областа территора т1а хьалъеш йола йиьлаг1а город.

Сурте т1е: Лисаковска юххьанцарча микрорайоне.

ТАСС фотохроника.

Х1ама ха ловрашта

СУБТРОПИКАШКА ТАЙГА ХИННАЙИ!

Сочерча курорта райони археологически оахкамаш деча хана культурни т1оавацера советски 1илмахошта хеийни гахний дом кораблъб. Цунна ьхча анализо хьаьвеккхад, шу метте т1айоалаш цхьан хана къилбаседехьарча тайгара яраш санна йола гахьаш хинна хилар а 1аьржача форда йистера климат сага б1аргагучча массахохаза хувцаенна хилар а. Эзар шу хьалхаг1а х1анзера вай субтропикаш К1айчен Баренцевин фордий йистошта тара хиннай.

ВАЙ ШИРОТАЙ СИГАЛАРА З1ГАРА СИЙРДАГ1А ЙОЛА КОМЕТА

Йоазаш ца хинна комета корахьй Радклифски обсерваторе (Къулбахьен Африка) астронома Д. Беннета. Дукха ха йоацаш Беннета кометага хьийжаш Бюроканск обсерваторера (Армения) советски астроном О. Селошников. Астрономашта хетачох, кхоалаг1а боккхаг1а бола седкъа санна лепаш йола керда комета XX-ча б1аьшерена вай махко широтайна гучаьовлаш хиннача з1гара сийрадаг1ча кометах ца1 я.

УНАКХЦ1ЕНОН 1АЖ

Воронежерча, Виницерча, Молдаверча цхьаццайолча бешамашка хьакиннед агронома С. Бринлиента доладаь 1ажий керда тайпаш. Уж гибридаш «Диамантовиин бриллиантовиин» — шелала дика дукьалъотталуш хиларца белгалйоал. Кхьча сортазчул дукхаг1а йоаки микроэлементаш хозайвн чем болчен сомах. Кердача 1ажах къаьстта дукха йоалл кальци, натри, магни, аьшк. Дукха хе йоаццаш дахча тохкемаша къахьекайр, царах алюмини, кремни, марганец, ц1еста, титан доаллаш хилар. Дукххача медицински институтуташа дербанна бав могабаьб уж.

КЕРДА ША БЕ ТАРЛОЙ!

Климат 1880 шера денз XX-ча б1аьшерен 40-ча шерашка кхачацца шортига, цхьабакьда, т1ат1а дунаг1а йоахлуш хьена хиларех йола даннеш йолаш я. Цу юкъа шера юкъера температура дерригача дунен т1а 0,6 градус лакхъенна1. Цхьабакъда, 40-г1а шераш хьадоладелча деиз из процесс юха хувцаяла йоланнай, х1аьта х1анзло «т1оккийттача» йоккалах ах д1а а ьнннай. Вовзаш волча американски климатолога Дж. Меррей Митчелла лаьрх1ад, нагахь санна цу тенденца кхи а 20 шу доаккха, Къилбаседа-Малхбалехьара проход, масала, кхьметтал ниа бола ша теде немаш а т1ачаддовлалургдоацаш хургинар, х1аьта нагахь санна укх гаргарча 200 — 300 шера г1уллакхаш хувца ца лой керда ша бу замл д1айолавла тарлу.

«Сельская жизнь» яха газет, 1970 шу, 23 август.

ЧАРАХЬИЙ ХА

Массава цхьатарра в1ашаггахийтта д1айолайир Старопромысловски чарахьаша — спортсменаша 1970 шерара чарахьий сезон.

120 саг мехкадьттахой, бувьлеттараш хилар Грозненски Надтеречни районашкарча мотт тигашка чарахье баха.

Цига хиначи дукхаг1барша дайнахь йола кормаш кхоачашъеш оаккахони доаппо. — йоах Старопромысловски района чарахьийе чкъаьрий луацарийн общества председателя Г. Мухтаров. Этара тикаг1а ка ьалар чарахьий шофера М. Еленске, сварщикий В. Афанасьева, В. Пипченко, операторий П. Заболотне, А. Донскова, кхычар.

А. ТИЩЕНКО.

М-С ПЛИЕВ

ДОТТАГ1АЛА МАХ

ПОВЕСТА Т1АРА ДАКЪА

КОРАХ арахьежча Мишийна б1орг кхеттачехьа вайзар ший доттаг1а. Казакьштен г1алг1ащтен юкъе латта кхохкаденна г1улакхаш дага а деха дег1а г1ара дулам болаш бос д1абахар цун. Цунна хоара цхьа 1оадала, зиэжий казак т1а а нийсвенна, Махьмад г1алг1а волга хайча юхь 1аьржъяла тарлулге.

— Эг1авэь г1алг1а 1оадал! Мела т1а йилба дола х1ана хьо укхаза волавер? — кертах м1араш хьекхар цо. Къахьча Иванен ший наьна Анна карташкашка хьежаш ваг1а Джитрий д1ахьежар пунгахь, цо дувцачох ца кхеташ.

— Малав 1а вуашр, ва Мишо?

— Д1а волг1е ге доттаг1а ва-кх, мег1а хилача юртара г1алг1а... 1еог-м ваи 1а верах, ше аьнпар кхоачеш ца деш. Аз ма велла аьнпадоллаше воаг1ий?

— 1а вуашача беса вале-м доттаг1ал леладе метоогдиосх ва хьона. Миша.»Уж тайпа нах этта ийнстап. — аьлар Джитре. Махьмада тата дешехь, йоккха йоацача кизгай ийчешна вг1е нк1 а йийлла д1аьра вйккхача Мишийна цу махата йиьелар массехк секунд хьолха ше уизорьхи уйлош. Шерра б1аргаш а дийлла цунца хьалхашка латтан Махьмад массаза санна вела а къежаш. Х1ана-м Мишо г1адвахавар, шийга сагато гиача хана доттаг1а ше волча кхачавах.

— Аз ма вола ма аьнкадарий, хьоге?

— Сова-м з1ама деогзапар, — аьлар Махьмада, — сеих кхер хьо? Цкъа дал, цкъа довргла! Сона къуьск фуд казакий?..

— Мише, воккха саг, ма товра воацаш воле и?

— Дае, — аьна доккха са даьккхар Мишас. — дахлаг1а за за д1авелла... 1азап эза ваьлар, мискип... Б1аргаш дизза хий эттар Мишийна. Ший бе боалла сеьнаш дола сийна къоалем латтар хьеккабора цо, т1ера басар 1одаькка воадтаи санна.

— Фу деш латт вай? Воле д1ачу.

Махьмад йист а ца хулаш оолавелар Мишйин т1ехьа. Цунна магапар доттаг1цукка б1арахьежа. Хоара, пунна де ший цхьакхия г1о доацлга. Махьмада дукьал эттар Мишас мел дийцар, къаьна Иван, пунна йийтта атаман. **Дагадехар балама та1 ухэ ча 1асах инструмент чуйола ньшка** а тесса плотникх Иван шоай йоккхача юрта т1олла кхахьа болав. — Тха йоккхача юрта м1а чаьвр из ма доаххиаш, из велаш. Цо кор-ие1 ва зол1аш, тхов ца тулаш. Дика сар вар Иван. Сова ч1оаг1а вовкъ да...

Махьмада вела цхьа дош тувла ца долийташ, боккхача безамца из эуш вар Джитрий. Б1аргаушкь езавелар пунна Миший доттаг1а. Ма хьакъвале б1аргаш а да-кх» аьнна хийтар пунна. Джитрех 1оха эхь хеташ, хьы т1а хулгаш а оттадь латтар Махьмад. Воккхан-м хавар из х1ана латт а. Цунна довзавар г1алг1ай г1улакхаш оамалаш.

— На1ава т1ехьашка г1аж сенна, дилла хоалатте-м воллаш хьо? 1оха! — аьлар Мишас. Цунна-м дика довзар г1алг1ай г1улакхаш.

— Х1ама деоглаш, ховрга со-м, — аистхилар Махьмад. Джитрий хьежар шийна хьалхашка латтача г1айло лаккхача г1алг1ай к1аьркага.

— Миша, со хьона оаьза вац, — аьлар Джитре вела а къежаш, — ер хьай доттаг1 хилча, кхычарка воа хайта везаш мотт хьона? — Миша а Махьмад а щийбелар.

— Дядя Джитрий, бехк ма баккхалахь. Укхан ц1и Махьмад я. Аз вайна-м вайцавар хьона ер. Дагадоаг1ай хьона?

— Миша дага1ац бу, хьо ма-г1а чо хьел а г1етта, вй 1очувеккайта санна деза когаш а дувзаш Махьмада хьат1авера из.

— Ер, дядя Джитрий ва. Со шоайнига д1аавига лехи! Ц1а а дехкад оаха, — г1айг1ане аьлар Мишас т1ехьара. дешаш. — Миша, хьо соиа 1ай, из дукьар д1а а дувзар дукха о хулца хьона. Дедена со санна дукхаезарга хьо. 1ай хьо, х1ай?

— Со-м г1ал а ваха 1еоговр... Деша деза, йоах Джитре. Саг хьал везаш, йоах. Дедужка а ма аьнадай, Джитре яххар делахь. — йоахар воккхо. Цар къамаьлага в1алла ше ла ца дуег1аш санна г1айло илла а доахаш, каьхатаиш шира картанкаши нийсдеш воаллар Джитрий. Дега нокхъа дар цунка уж шо к1аьнк в1ашаг1къасташ. «Фу дар хьог1 шайкхе виганча», аьна хетар. Мишта вугаргвар Махьмад? 1е моттиг езаший? Цул соаг1а дашина ца хоатташ вига йиш а мичай. Шаккха а уж в1ашаг1къоастабеорбиар цо ший йиш хилча. Хьал а кхебаь, мерача, боккхача нокъа а бахьа, «Хьажал, нах, мишта хет шоана?» Аргйар цо, яраш ба шоана, тайп-тайпара ди бола в1аши тара ваьне мотт боаш кагийнах. Цхьен ханас бахь вежарий санна бий! аргйар цо. «Цо д1втойтаргдар нарна, тайп-тайпара ди, мотт бола нах вежарий санна бахе йиш йолга». Уйлаш еине бе доаллайора Джитре. 1ем дика бовзах цхьан хана къаьпача Ивана денна ханна дото ж1арг. Дукьал оттаде г1еотар из хьона-мотта ше хина хоина Ивана сурт. Ший наькка т1а ппарала ж1арг, деллаш Ивая ништа лаьттав. «Нагахь санна пу ппарала ховне атамана еттавах Иван велпнялга?» Х1амма а хургаяар-кх! — нйкхар пунга. т1аккха велахьежар, гелтер ше х1алгахь вахарах пеп а ваьнна. Мишас 1оах а даь истола т1а 1ооттадь даа х1ама дуаш баг1ар уж, къакъгахьарча нахарах ц1аьхь тата даьа.

— Лоаладача ва1 хургва на? — аьлар Джитре. Миша д1аараваьлар. Цхьан метте ца лоаттагаача лакхача, ший 1аьржача 1айг1ара т1а а вагiаш Игнат латтар балля т1а. вьтга бе шоах а йоаллаш. Дот гоаделар Миший, сов эг1аваьха. Ше йийтта Иван метта хилаш, из д1аволлеш. ший юхь б1аорга нича нйтано цо.

— Фу дицдечах тьо укхаза! Сена вена хьо! — ший йоапача г1аранца ч1огl1а гехар Мишас, х1алхар боал а эгаш.

— Т1а сенна ччах хьо, хьаккий хурск? Малав шунпигар вар! — оаз дийр атамане.

— Хьа фу г1улакх да, из моллаг1а вале а, кхоачем хетаций хьона, 1айха мел хьачох? Яхйта ухказара, б1еха х1ама!

— Аз хийтаргда хьона, со б1еха х1ама я, ма ... — Гоара т1ера 1оаосса веннвавр из Мишийна шод хьакха, пу хоина хьалха Джитрейн пунна т1ехьа Махьмади, хьарабаьнна мара. Кисара хьалдаьха каьхатош Джитре д1алучшехь, кьамаьла юкъе соа беркате, дег1а хоза юхьа-аматл дола нийсъенна казачка. Марфа.

— Ай, со на, воезаш-м хургвл, Игнат? Еннача Аппия во1, Джитрий ма вай со. Шаккха а со вайнавал, хьона?

— Х1ана хьо яр укхаза кхачанза! Е согао атаманал хьайга д1а х1ана эцаш 1а? К1айча фуражка з1амигача лабияга к1аллоба бнист, эг1аьдолна хьежав Игната б1аргаш. Цо паз болчча мара бакъдар д1а ца оаландай гоамн яр из атамана.

Хьежа а хьежа д1аделлар цо Джитре каьхатаи. Т1аккха б1аргкхйтар вза санна шийга хьежача Махьмада. Х1аьта хьо малав? - т1авийр зар из Махьмада. Сар йист хилапзар. Цхьан оаг1оорахьар урар! кеттар атамана кера мекх. — Аз хет, д1ара вар малав! — ч1ог1а техар цо.

— Малав хр дезий хьона? Са доттаг1а-ва! Хезавий хьона? Са доттаг1а! Цу хлалча юртара г1алг1а! Фу де воал хьо, из моллаг1а вале а?

— Из фу деш ва укхаза? — эг1авера везашьежар этамаи, — цун фу лиенна1 казакий станице? Х1ай! Марфа, хьа ца1 мара боаза етт бега... [illegible] хьона из, тховсара. Г1уа ч1оаг1а боллалахь. Хьажал, б1арга ноr1ар тохаш санна кетий хьона, атамана шийна хьамаьл деш? Хьавел укхаза? — шоа бе йоаллача ... Махьмад.

— Фу де воал хьо цох? Иза-м бер ма ний, — аьлар, ... де бе доапилга ... Марфас.

— Бер?... — Цхьаккха х1ама дага ... хьат1аsoаг1ача Махьмада, — бер дац, кьу ва! ... шийна мамогга э... Корта оаг1ора бакха ... ра к1аьнка. Балам ... кийпохь сома ... хог1орч дьалар. Атамана т1а... Джитрий ... ... Миша атамана ... сехк... гоаламашка г1олла ... дахьа. Марфа зердар Игната. Чура барзкъаш а дувзаш, д1айхача дийнахь бийсза ухкачар эраьелар массехк казак. Ше фу дича бакхьаьа за ня ховш атаманагахь хьежар Махьмад. — Д1ахена! — ч1ог1а техар атамана Мишийга. Махьмада ц1аьхха т1акхачна дагахьа, — д1ахена! Аз хорга боаргба хьа, б1иж! — Диттар тувсалуча 1айг1арах уллар бос д1абаха Миша. Церташ а хьовхахь шод илийтар цо Мишийна. т1айнйха к1ай ноч «ч1арх» аьна йоаттга а еш. Шийна уллув латтача воккхача саго бе йоаллача аьшка г1ажа б1арг т1аэттар Махьмада. Мишас шийна ц1акха буллашехь, шоллаг1а шод тоха дагахьа атамана пхьарс айбалелехь, йоаккхача сага бера аьнка т1ааж хьа а йаккха, шин кулгаца а лаьца атаманал вкийтар Махьмада. Атамана пхьарс 1оо-хьобелар. Говра т1ера 1оввегаволна Игнат Миша а вожавеш гоор д1аметтахь а яйкка т1ера чувахар. Массехк секундаш хилар из деррига... К1езигга метта воза Игнат нарч1азкъолача тенчага кхаидача мара кхетадаьзар Махьмада, из г1улакх шийна во чакхдала тарлуга. Картах т1ехтоссавенна чекха лоалахой беша а нйкха, наг-нагахь лорлаш 1ажаг1ьсеннача чъежк1аьла г1олла бешаре беша а вуьлаш, т1ехьа 1ехаш ж1алеш а долаш Шолжа атаг1а ваьлар Махьмад.

— Фуд-малад! — аьнна, бийша укхачар хьаарьййккхар, топаш бе и поахлаш массехк казак.

Цигахьа хьалавзаха веза шоана цу къуна. Ма пахийталаш дийна а волаш. — яхаш г1алг1ай юртагахь ц1ега хьаьвккхара атамана. Аезаг1 а лелеш Марфай п1аг1а чуйккха Миша. Марфай маьра хиния яяк1 хьалхьаллав пхеза ющла хвертрий топ бе а йоаллаш араййккхар. Марфас чх г1олаш!—кхаш ч1ог1а детташехь хьалбайддача казакашта т1ехье везар Миша. Тоьал хо ньнача г1олла казакашта вайра. Шолжал дикъа а вьшна атаг1а г1олла хьалвода Махьмад.

Ишта а к1оргалзьа е довнаш, бухан доапип 1оменхаду наьха ц1ий. Д1ехаккхал даьллахь, — аьлар цхьаннe.

Кхоана хьона ца тоне, хьа во1а тохаргья, аьна, 1абаргел а вижавоккхo натрон чувохийташехь, «Пашкъя» Ма тохалахь», аьна уллурча бешара хьажк1ашта юкъера хьайист хилар. топ бе а йоаллаш бос д1аба-ха латта Миша.

— Хьа топ йоаче, аз вуврга хьо. — хьоаллал оаганелар казака т1ееразахьча Миший топа юхь.

— 1а фу душ! В1ашт1ехьа вий хьо» — нйкхар казакага.

— Со в1ашт1ехьа вий-м аз хойтаргда хьона! Со волча вена са хьаша, са доттаг1а ва хьона из. Хьа мала вийпав цо! Х1ана вув 1а из? — аьлар Мишас. Казака хайра к1аьнка бегаш ца белга.

— Тоаргьнц, тохаргьнц! — аьлар казака Мишийга, ше уллачаре хьа а г1етта, ший й1аьхе топ кач а тоссаш. Т1аккха мара 1охецанзар Мишас ший топ.

— Чура патрон хьаьнкха, сона-м мича ховра из малла. Сона моттар...

— Патрона-м яккха еззача хана хьайоаккхаргьм хьона. Цунца хьа г1уллакх дац, — жоп делар Мишас. К1ез-зига т1аьнметта воча.

— К1аьнк, — аьлар казака — хьо карча топо воагоргва хьо...

— Х1амма е зерган! Со хьалхара а ваи, е т1ахьара а хургвац. Цхьабехкъа. ше дахьа дикаваи - воакеи цаьа жоп-м дургва т1араие.

Гаьнзвальна водача Махьмада т1ехьа а хьежа велавелар из Х1амма а дерган йоахар цо дагахь вай ца дойя цхьабараашта ховрга-м да хьона, доттаг1а, вай малаш да.

ГІАЛГІАЙ БАГАХБУВЦАМЦАРА

МАЛАВ ИЗ?

«Сег веннав тха, из д1аволла ве-хара, аьнна яначи сагага «Лоха-ра ва из, лаккхера вв1» аьхад мо-цаг1а мурдий тхьамада. — Ленаг-ра вале, цар онда йоккх дулха ч1ега, вешта лохара вале, цар-м корпа а юьайий ц1авоехийта».

Х1АМА ДАЬДАЦ

Шоай кордаш а ема хьуназ1а водаш хиннеа кхо доттаг1а. Къанкъа а къаькъа, ворд а т1ехьа ахпаякай цхьенна говр. Ца1 говраш вордаш лорво а санца вож дахоалахар лаха вахав.

Цунна хьама к1орда а дав, кесткаста ц1ог1а тоадье хиннед говраш-вордаш лорве вискаьо.

— Ва, хьанаьнк, корвакирий хьона!

— Коракаьваца!

Юхкера а хьаха ма, воkко коравальвий аьнна кьаттача:

— Коравеа, — аьнна из лаха вахачо.

— Фу даьд шуна! — хьаттад лаххе латтачо.

— Х1ама даьдац. Цаьа к1оазига лозавалий кхо-бйь п1енда а бийннаб, фоарт а кесаьлй, морох ц1ий а даьннад, — аьннад лаха вахачо.

— Х1ьта, венневий? — аьнна хаьттача.

Вала-м, дера, веннев! — аьннад.

ПАЧЧАХЬАГА ЙОДАЧУЛ...

Моцаг1а — моцаг1, дукха лаьтта, доахан ,жа а долаш саг хиннав Т1ергим яхаш. Дукха нах хиннаб цунна чулаттлаш, цуи боахамга хьожаш. Гаргара нах т1ема т1е ба а байна, да, воша, даь-воша воацаш, цхьан йишийца вися хиннав из.

Йиша я яхаш нах ухаш хиннаб, Х1аьта а из кхьча мехкарча аьпанга яхийта дагахь, цхьаннахьа гаргало еш хиннац Т1ергима. Цох ше кхийча, ший вешийна эзаргдоаш аьннад йишас: — Кхьча мехкарча паччахьаьга цо яха, вай мехкарча ма доьжадеча сагага г1ортьер со.

Циггача кхетадаьд Т1ергима ший йишийна дагалаттар: йо! шийна везача сагага яхийта езнгга. Цунна везаш вола з1амига сар хье а вийха, цунга ший йиша д1аенннай цо, х1аьта царнз шии йоахамах а, лаьттах а ак д1а а денна, уж шийна лоаллаха йоа 1охошабеьб.

Д1саздаьр МАЛЬСАГОВ Абе.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

29 август

В. И. Ленина ц1ерагla майда. 19.00 — Музыкальни концерт. 20.30 — Хроникально - документальни фильмаш.

В. И. Ленина ц1ерагla культура Дворец — 9.00, 11.00 — болх, беш хургьа «Пионер» яха кинотеатр. 12.00 — Йоаккхача зале — «Хургвола б1ухо» яхача клуба заняти. Программа: тематически дакъа, концерт, кинофильмаш. 19.00 — Ленински киноуниверситета заняти. 20.00 — Халхараш деча аххапара майда т1а — халхарий сейре. 20 сахьат дальча денз автоклуби. 12 сахьат дальча денз аттракционний городков хургьа парке болх беш.

С. М. Кирова ц1ерагla культурав салоlамеи парк. 10 сахьат дальча денз болх беш хургьа аттракционаш. 11.00, 17.00— Массови майда — лоазарийх халхарш. 19.00 — кинолекторий. «Кагирхоита эстетически кхетам балар» яха лекци. 19.30 — Бальнаьча театре — ВОГ клуба художественни самодеятельноста концерт.

Пролетбата ц1ерагla культура Ц1а. 19.30 — «Динах юхелисарашта дукьала — г1ом» яха кинофестиваль.

Химикий культура Дворец. 18.00 — «Ша дуне, ша бераш» яха бераш дола къамаьл. 19.00 —«Дупена Октябра малх хьежа» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 18.00—Завода общежитие «Миштa хила веза радиоактивни заражении йолча хьалашка» яха хаттарийн жоппий сайре.

Н. Крупский ц1ерагla культура Дворец. 19.00 — «Революци аьшка пьшарь» яха литературни дешар.

30 АВГУСТ

В. И. Ленина ц1ерагa майда. 19.00 — Музыкальни концерт. 20.30 — Хроникально - документальни фильмаш.

В. И. Ленина ц1ерагla культура Дворец. 9.00 11.00 — «Пионер» яха кинотеатр. 11.00 — «Шахтера Денна» хетадаь берий утренник. 12.00 — Йоаккхача зале берашта дола тематически кино. 15.00 — Йоаккхача зале — мукьама денна йолча цикла «Шера ба со вай мохк» яха кинолекторий. 17.30 — Парке духовой оркестра концерт. 18.00 — «Ниэ болаш я вай Держава» яхача кинолекторе планацаре тематически кино. 19.30 — Баьнаьча театре — д1ашаг1ехет заводской района хьалхелевхойн М. Джалиля ц1ерагlча операн балетен татарски паччахьалкхен театра артисташа. 20.00 —Халхараш деча аххапара майда т1а — халхарий сейре. 20.30— Болх беш хургьа автоклуб.

С. М. Кирова ц1ерагla культурав салоlамеи парк. 10.00-денз— «Моаршал да хьога, школа! 1адина хийла, ахка» яха ц1ей. Программе: IV-ча Ерригсоюзни слета делегатана в1ашаг1кхетар; берий самодеятельни коллективий концерт; теникий театра спектакль; берий творчестви выставка; лоазараш, хьхаш, халхараш. 18.00 — Грозненски гарнизона духовой оркестра концерт. 19.00 Кинолекторий. «Хьалдоладения в доххаргдолаш хьаьа а ха хургий-теш дукена» яха лекци. 19.30 — Театра ц1ог1а — «Элита» яхача эстрадии ансамбля концерт.

Пролетбата ц1ерагla культура Ц1а. 14.00 — Дешаре шу доладара хетадь берий утренник.

Химикий культура Дворец. 11.00 — «Моаршал да хьога, школа!» яха Черноречье яхача поселке бахача кагийбарий ц1ей.

«Красный молот» завода культура Ц1а. 18.00 Дешара шу доладара хетаь кагирхой салоlа сайре.

Н. К. Крупская ц1ерагla культура Дворец. 11.00 — «Моаршал да хьога, школа!» яха берий утренник. 19.00 — «Дезала вола хилар дика да! Уж митта хилийта фу эш?» яхача темаг1а йола диспут.

ХАОТТАМ

Тахана ... республике г1олла а Грозне а хувцалуш моркхаш а йолаш. 29-ча августа цьанайолча моттигашка лаьг1о дог1а а деххаш. 30-ча августа доадама йоачаи а йолаш, къилбаседамалхбузехьара т1ийло, г1аьхьхьача боарамга кхоачаш мух а хьеккаш ха хила я фетара температура буйсашка 10—15, къилбехьарчи районашка 6 — 9, денношка 29-ча августа 17—22, 30-ча августа 20—25 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТОАЛДАР

25 августа № 102 йолча «Сердало» газета 4-ча оаг1о т1а кепатеха 1966 шерарча паччахьалкхен чухьарча кхаде боаг1ача 3 процентни займа справочни таблица редакце бехкаг1а дукха номераш нийса йоацаш хилар бахьан долаш из таблица нийса йоацаш доарх1ийла. 27 августа № 103 йолча газета т1а шоллаг1а кепатехай из таблица. Цу т1ара хьалхарча колонка т1ера 10-ча муг1аре латта сере № 197533 нийса яц, еша езе 107333 06*) 500; х1аьта 4-ча колонка т1арча 4-ча муг1аре латта сере № 170978 14*) йолча облигаце № я нийсе яц, из еша эза сере № 170976 31*) 500.

РЕДАКТОР
М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладувг1а, хьажа

29 август

РАДИО

6.30 — Юрта 1уйре (нохчий меттала). 6.45 — Ахарыя. 6.50 — Хоамаш. 7.00—Москва. 7.20—«Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.25—«Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Ахарыя. 8.50 — Республика городашкен, юрташкен г1олла яха радиовыпуск (эрсий меттала). 8.40 — Республика городашкен, юрташкен г1олла яха спецвыпуск (нохчий меттала). 8.50 — Республика городашкен, юрташкен г1олла яха спецвыпуск (г1алг1ай меттала). 9.00 — Москва. 17.00 — Концерт. 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 18.00 — Нохч-Г1алг1ай ахарий концерт. 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.00 — Дакъъала хийла школа. Дешара шу лолалуш. 13.45 — Сакъердаме бакьлерий дунен чу. 14.00 — Уназ1оено 1илманпопулярни программа. 14.30 — Старт. Телевизионни спортивни журнал. 15.05 — Капоникъбархой клуб. 16.00 — Спортивни программа. 18.00 — Ахбаьшера летопись «2050-г1а шу». 18.30 — Гамлет яха художественни фильм (хьалхара сери). 20.05— «Лора беседа». 20.30 — Шоана, бераш. 20.35 — Дунен холльащте юкьера оботрена. 20.40 — Киножурнал. 20.50 — Пхоийтта минут. 20.55 — «Гамлет» яха художественни фильм (шоллаг1а сери). 22.10 — Передачай программа. 22.15 — Фильм-концерт.

30 август

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленина некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15— Передачай программа. 8.22 — Шоана, дукъаезача ахарий концерт. 9.00 — Москва. 13.15 — Литературни передача. Ахмалоа 1умара дуцаш (нохчий меттала). 15.35 — Пач1а илли. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-Г1алг1айче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Новостий шун письмойх дола концерт. 17.30 — «Къонах» (г1алг1ай меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.55 — Школьни каникулий дендика. «Къайлаг1ара т1абре» яха художественни фильм. 15.25 — «Знание» яха 1илманан-популярни кинопрограмма. 16.20 — «Моллаве киноя искусство». 17.00 — Йягача агълтиках йола Европан кубок Шасцера передача. 19.00 — «25 минут улыбок» (нохчий меттала). 19.35 — «Муса Джалиля ц1ерах долча операн балетан Казански театро спектакль. 22.10 — Передачай программа. 22.15 — Илай дунен хоакьашта юкьера фестиваль. Сопотера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-86; редактора зам. — 3-39-11; бехктоькхаа секретара — 3-34-38; партийни кхачен культуран промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамий письмойн отделий—3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-86; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05184. Заказ № 8564.